

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 3
— Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni odelci: Ljubljana, Selma-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti: ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180
Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Foložaj

Čez višek poletja gremo, žetev je pospravljena, čas se nagiba v jesen in s tem nastopa ona doba, ki so jo že dolgo na tihem ali na glas označevali kot najbolj kritično za evropski in svetovni mir. Parlamentarci so se sicer podali na počitnice, toda z neko pridržanostjo in tudi vodilni državniki so odšli na letovišča takorekoč le z malimi kovčgi, pripravljenimi za takojšnji povratek. Poleg velikih vojsk, ki stojijo pod orožjem že mesece, so se zbrale ali se še zbirajo velike vojne trupe na vojaške vaje, ki se povsod izvajajo v izredno velikem obsegu. Skratka: komaj bi se moglo reči, da so »dogodki«, ako eventualno nastanejo, našli kjer koli koga nepriljubljenega.

V tej atmosferi so vzbudile pozornost vesti o snujocih se vojaški zvezi med Japonsko in državama osi. Poročila o pripravljajočem se pristopu Japonske k vojaški zvezi osi prihajajo po nekoliko čudni poti: ne iz Tokia, marveč od strani obeh poslanikov, ki zastopata mikadovo vladu v Nemčiji ter Italiji. O teh dveh diplomatih gre že dolgo glas, da sta izredno močno angažirana za idejo popolne vojaške in politične zveze vseh treh velesil totalitarnega tabora. Marsikaj sta že osnovala brez dovoljenja Tokia in več kot enkrat se je že zgodilo, da odgovorni državniki niso potrdili, kar sta bila zasnovala.

Sprito tega je bila na mestu rezerva, s katero so bile sprejete vesti o vojaški zvezi Japonske z Berlinom in Rimom. Mnogi so bili mišljenja, da gre tu predvsem za manevar japonske vlade v trenutku, ko se njena pogajanja z Veliko Britanijo nahajajo na kritični točki za pritisk na London, nekako izsiljevalno pretnjo, češ, ali sporazum z nami radi Kitajske, ali pa bomo šli popolnoma v tabor angleških evropskih nasprotnikov. Reklo se je nadalje, da je hotela japonska vlada tudi preizkusiti odziv v Ameriki in s tem dognati, kako daleč seže ameriško sodelovanje z evropskimi zapadnimi velesilami na Daljnem vzhodu, ki je odločilne važnosti za usodo japonskega poletja proti Kitajski sploh. Z odpovedjo trgovinske pogodbe je Amerika že storila velik korak proti Japonski, toda ali pojde še dalje, to danes nihče reči ne more.

Najnovejše vesti pa zatrjujejo, da ne gre le za diplomatski manevar, temveč, da na Japonskem zmaguje zahteve generalov, ki hočejo za vsako ceno osigurati Japonski neposredno pomoč Nemčije in Italije, ker vidijo, da je konflikt japonske vojske z Rusijo postal neizogiben, ako se sedanja akcija na kitajskem severozanadu nadaljuje. Dočim sta Berlin in Rim prejšnje japonske vojaške ponudbe obravnavala z razumljivo rezervno, je nastal po najnovejših vestih tudi v tem oziru preokret. Danes imata, kakor bi bilo iz najnovejših vesti sklepati, obe totalitarni evropski državi poseben interes, da se ta vojaška zveza, ki je seveda naperjena naravnost proti Rusiji, čim prej sklene. To bi značilo, da v Berlinu in Rimu smatrajo popoln sporazum med Anglijo, Francijo in Rusijo za gotovo dejstvo.

Ko je Chamberlain podal ob zaključku angleškega parlamentarnega zasedanja svoje izjave o daljnovzhodni politiki Anglije je bil položaj še dosti nerazčiščen. Chamberlain je posvetil mnogo pozornosti temu vprašanju in je iz izredno odkritostjo obravnaval razmerje Anglije do Japonske. Političnega človeka sodobnosti preseneča, ko čuje ministrskega predsednika Velike Britanije priznati, da mu »zavre kri, ko čuje in čita o nekih stvareh, ki se dogajajo na Daljnem vzhodu in pri katerih trpijo britanski državljani«. Toda premier Velike Britanije naglašava, da se je treba obvladati, pa da je potrebno misliti na nujnost, da se v vzhodni Aziji, ako govorimo povsem konkretno, ohrani mir, da se s tem ne obteži situacija v Evropi. Chamberlain je opozarjal na velike obveze, ki jih je Velika Britanija vzela nase v Evropi, ter kazal na potrebo, da se imperij ne sme zaplesti v nove težave na Daljnem vzhodu, ako naj z vso potrebno energijo izpolni svoje evropske dolžnosti.

Malokrat se v diplomatskem jeziku izrečejo tako odkrite besede, kakor jih je to pot uporabil Chamberlain. Napravile so globok vtis in jih tudi angleška opozicija odobrava. Chamberlainovi razlogi so vsekakor najpreprostejši, ako jih vzamemo na znanje kot opravičevanje pred domačo publiko, pravi kritiko, ki ne štedi z očitki o omahljivosti in neodločnosti. Trdoglavim nasprotnikom in kritikom v domači sredini priznava Chamberlain, da Velika Britanija kratkomočno ne more voditi drugačne politike v vzhodni Aziji, ker danes še ni oborožena do tolike stopnje, da bi mogla računati z učinkovito politiko na evropski in azijski fronti hkrati. Toda kakor se razvili iz časopisja, svojih nasprotnikov Chamberlain tudi s temi presenetljivo

JAPONSKA GENERALITETA ZAHTEVA ZVEZO Z NEMČIJO IN ITALIJO

Vlada sicer še okleva, vendar se bo morala ukloniti pritisku vojaških krogov, ki so prepričani, da je sporazum v Moskvi že gotova stvar

London, 7. avg. z. Iz Tokija so prispela poročila, da vojaški krogi čim dalje hujše pritiskajo na vlado Hiranume za zahtevo, naj takoj sklene vojaški pakt z Nemčijo in Italijo. Kaj bo storila japonska vlada in kako daleč bo ustregla željam vojaških krogov, zaenkrat še ni znano, izkazalo pa se je, da so tudi v vladi sami zelo vplivni zagovorniki take politike.

Pariz, 7. avg. e. Iz Tokija poročajo o nesoglasju, ki je nastalo v japonski vladi zaradi različnih mnenj o politiki napram osi Rim-Berlin. Vojni minister general Itagaki je imel zaradi tega konferenco s predsednikom vlade Hiranumo. Kakor trdijo v okolici vlade, se pričakuje ostavka vojnega ministra.

Pritisk vojaških krogov

Sanghaj, 7. avg. AA. (Havas). Po poročilih iz zanesljivega vira, ki so prispela v Tokio, je stranka »mladih polkovnikov« predložila v Berlinu častno obvezo japonske vojske, da se bo nemško-italijansko-japonska vojaška zveza izvajala v najširši obliki. Pristaši zveze so prisiljeni, da delajo hitro, da prehitijo rezultate morebitnega kompromisa med Veliko Britanijo in umirjenimi elementi v Tokiu. Vojni šefi so na svojim sestanku dne 2. avgusta pritiskali na predsednika vlade da na konferenci petih ministrov iznese načrt o vojaški zvezi, medtem ko japonska veleposlanika v Berlinu in Rimu, ki se sedaj nahajata ob jezeru Como, preiskujeta, na kakšen odziv bi naletelo to stališče v Evropi. Postavlja se vprašanje, ali bo Hiranuma v zadnjem obdobju mogel odbrzati svojo vlogo umirjenega razsodnika med strankami ali pa bo moral prepustiti vladno popolnoma vplivu vojske, da bi se doseglo ojačenje trikotnika proti kominterni.

Znano je, da so bili zadnji japonski predlogi, ki so bili objavljeni v začetku julija in katere sta Berlin in Rim odbila, sestavljeni takole: 1. Japonska predlaga avtomatično in brezpogojno vojaško zvezo proti Rusiji. 2. Proti ostalim sovražnikom osi predlaga Japonska načelno pomoč, vendar pa bi se načini morali določiti za vsak primer posebej in v trenutku, ko bi se tak primer pojavil. 3. Japonska gre za tem, da bi se sporazum ohranil v tajnosti, da ne bi izval vznemirjenja ameriškega in angleškega javnega mnjenja.

Ker je Nemčija odklonila te predloge, se je Japonska pokazala pripravljena, da sprejme zahtevo Italije in Nemčije za objavo sporazuma. Ostalo pa je nerešeno vprašanje, do katere mere bi se Tokio pridružil ne samo politiki proti Rusiji, temveč tudi proti demokracijam, zlasti pa proti Angliji. Razvoj mednarodnega položaja v zadnjih dveh mesecih je pomagal, da so se nemške zahteve zmanjšale in da so Japonsci Nemčijo pripravili, da je v splošnih potezih sprejela japonske predloge. Blokada Tiencina je pokazala Berlinu in Rimu sredstva, ki bi jih Japonska utegnila uporabljati proti Veliki Britaniji in demokracijam. Nadaljevanje angleško-ruskih pogajanj je prepričalo Berlin o potrebi, da si pridobi aktivno podporo Japonske, ker se ne more več računati na nevtralnost Rusije.

Predlogi japonskega vojnega ministra

Tokio, 7. avg. AA. (Havas). Vojni minister general Itagaki je snoči obiskal ministrskega predsednika Hiranuma na njegovem stanovanju. Razgovor je trajal dve uri. Po trditvi dobro obveščenih japonskih krogov je general Itagaki razložil stališče vojske z ozirom na evropski položaj ter predložil v tem smislu tudi predloge. Po neki drugi verziji je Itagaki sporočil predsedniku vlade soglasen sklep vojske, ki je bil sprejet na konferencah v zadnjih dneh, ter zahteval od Hiranuma, da dela na to, da se čimprej začne konferenca petih ministrov, ki imajo nalogo sprejeti sklepe v zvezi z evropsko politiko.

Tokio, 7. avg. AA. (DNB). »Jomiuri šimbun« izpolnjuje svojo današnjo vest o razgovoru med vojnim ministrom Itagakijem in predsednikom vlade Hiranumo s poročilom, da je vojni minister pri tej priložnosti izjavil predsedniku vlade: Vse jasneje se kaže da Moskva podpira maršala Čangkajska. To se posebno opazja pri vo-

iskrenimi in odkritimi razlogi ni prepričan. Njihova kritika je se naslonila na tolikokrat preizkušeno izkušnjo v zadnjih mesecih in letih: besede nasprotnikov niti najmanj ne prepričajo, marveč samo krepka dejanja. Japonska se ne bo dala prepričati po Chamberlainovih priznanjih, marveč se bo čutila po njih še ohrabrena, da poskusi zase čim bolj izrabiti situacijo in prisiliti London k nadaljnjemu popuščanju. Saj o tem dovolj zgovorno pripoveduje že potek pogajanj, ki jih je sprožila tiencinska afeta.

Chamberlain pa se je izrazil še o dveh osnovno važnih stvareh: o odpovedi trgovinske pogodbe, ki jo zahtevajo nekateri od njegovih kritikov, pa o sklepu skupnih zvez, ki naj bi se nanašale tudi na vzhodno Azijo. Chamberlain je izjavil, da ne želi, da bi Velika Britanija prevzela nase slične obveze tudi za vzhodno Azijo, kakor jih je sprejela za Evropo, pa tudi, da ne želi, da bi odpovedala trgovinsko zvezo z Japonsko. Tudi v teh dveh pogledih je tedaj britanski premier povsem

jaškem ogražanju mandžurske meje in pri ravnanju z japonsko koncesijo na severnem Sahalinu. Japonska tudi ne more prezreti, da moskovski razgovori o vojaških poročilih, ki jih zahteva Rusija, čedalje presegajo evropski okvir in že danes razodevajo politiko, ki skuša ustvariti skupno fronto proti državam antikominternemu. Tudi Washington je z neutemeljeno odpovedjo trgovinske pogodbe zavzel stališče, ki pomeni posredno podpiranje politike proti Japonski s strani tako imenovanih demokracij.

Danes važna seja japonske vlade

Tokio, 7. avgusta. AA. (DNB). Predsednik vlade Hiranuma je sklical na predlog vojnega ministra Itagakija za jutri sejo ožjega kabineta, na kateri bodo govorili o razvoju dogodkov v Evropi in o ukrepih, ki naj jih izda Japonska v okviru razvoja mednarodnega položaja. Po sodbi političnih in vojaških krogov so nastopile vse okoliščine, ki narekujejo jasno odločitev Japonske nasproti državam, katerih politika skuša preprečiti novo ureditev vzhodne Azije, ureditev, ki jo skuša izvesti Japonska. Chamberlainova najnovejša izjava je jasen dokaz, da Anglija ne misli spreminiti svoje protijaponske politike na Kitajskem. Razen tega je Chamberlain v zvezi s Singapurom in pomnožitvijo britanske vojne mornarice na Daljnem vzhodu izrekel nasproti Japonski zelo nedvoumno grožnjo.

Živahna izmenjava not

London, 7. avg. w. Diplomatski sodrnik »Timesa« poroča, da se vrši med Londonom, Parizom in Washingtonom ter med Londonom in angleškimi dominijoni izmenjava not glede japonskih zahtev. Francoska vlada se je že izjavila popolnoma solidarna z Anglijo in bo podpirala vsako njeno akcijo na Daljnem vzhodu. Cim pripejo odgovori ostalih zainteresiranih vlad, bo angleška vlada poslala nova navodila svojemu poslaniku v Tokiu, nakar se bodo nadaljevala sedaj prekinjena pogajanja v Tokiu.

Nov konflikt med Anglijo in Japonsko

Sanghaj, 7. avg. w. Včeraj popoldne so japonska letala bombardirala angleška parnika »Kiangvo« in »Chiavov«, ki sta bila zasidrana v luki Ičang ob Jangceju, nedaleč od Hankova. Ena bomba je padla na parnik »Kiangvo«. Trije člani posadke so bili ubiti, kapitan in štirje člani posadke pa hudo ranjeni. Parnik je začel goreti ter se je ogenj razširil tudi na sosedni parnik »Chiavov«. Na pomoč je prihitela angleška topničarka »Gannet«, ki ji je uspelo pogasiti ogenj, tako da se parnika nista potopila, pač pa je povzročena škoda zelo velika, ker je zgorel skoraj ves tovor. Angleške mornariške oblasti so poslale japonski vladi oster protest.

Pariz, 7. avg. e. Vsi tukajšnji listi objavljajo obširne vesti raznih agencij o incidentu med Japonsko in Anglijo zaradi potopitve dveh angleških ladij. Angleški admiral Hold je obiskal poveljnika drugega japonskega vojnega brodograja v kitajskih vodah, admirala Onkava, ter mu sporočil, da ne predstavlja kraj, kjer je bilo izvršeno večerašnje bombardiranje, nobene strateške točke, temveč je nasprotno nevtralo ozemlje, na katerem se zbirajo samo begunci. Po bombardiranju je priplula na pomoč zadetima ladjska neka angleška topničarka, ki se ji je posrečilo rešiti posadko, dočim je ladji ogenj popolnoma uničil. Med Anglijo in bilo človeških žrtev, ubitih pa je bilo precejšnje število Kitajcev.

Sanghaj, 7. avgusta. AA. (DNB). Glede na glasove, da so pri japonskem letalskem bombardiranju pristanišča Jušanga na Jangceju bombe zadele tudi dve britanski ladji, je izjavil zastopnik japonske vojske, da obžaluje, če se je to zgodilo, da pa podrobnosti še ne pozna. Japonska mornarica je sporočila, da misli začeti operacije proti pristanišču Hainanu v pokrajini Čekijang, in da je o tem obvestila konzulate. Če tuji ali tuje ladje kljub opominu ne bodo tega

določno povedal svoje politične smerne, ki bi se mogle smatrati v neki meri kot prav rahla pretnja na japonski naslov. Tako jih vsaj skušajo interpretirati nekateri, češ, naj v Tokiu pretehtajo, kaj jim bolj kaže, ali zanesljivo prijateljstvo z Anglijo in s tem ohranjanje dosedanjih pridobitev na Kitajskem, kakor veljava tokijski sporazum, ali pa zaokret na ostrino, od katere se tudi Chamberlain že komaj premaguje, pa nastop ostrih sredstev, kakor bi bil na primer na odpovedi trgovinske pogodbe sloneči gospodarski boj kot ter mednarodnopolitične zveze velikega stila, veljavne tudi za Daljni vzhod. Toda Chamberlainovi kritiki pravijo, da gre tu dejansko le za staro taktiko, ki še vedno upa, da bo z lepimi besedami in prigovarjanji pridobila nasprotnika, kar da ne more dovesti do drugega ko do novih razočaranj.

Eno pa je gotovo: situacija na Daljnem vzhodu dozoreva in podoba je, da ne more dolgo trajati, ko se bo tudi tu pokazala odločitev.

upoštevali in se umaknili, odklanja Japonska vsako odgovornost. Operacijam je namen nova poostritev blokade južno-kitajske obale.

Tiencinska pogajanja

London, 7. avg. p. Kakor poroča »United Press« iz dobro poučenega vira, je bil do sedaj popoln sporazum v pogajanjih o lokalnih tiencinskih vprašanjih, ki so se vršila v okviru tokijske konference med angleškim generalnim konzulom v Tokiu in japonskim konzulom v Tiencinu. Po doseženem sporazumu je določenih več ukrepov, ki bodo omogočili sodelovanje japonskih oblasti z angleškimi. Tudi mestni svet angleške koncesije v Tiencinu bo podvel v ta namen ukrepe, ki bodo onemogočili protijaponsko propagando. Po sporazumu bodo angleške oblasti dolžne, da odstavijo vse policiste, ki so sodelovali pri protijaponski propagandi ter jih nadomestijo z japonskimi policisti. Imenovan bo tudi japonski svetovalec pri mestnem svetu angleške koncesije, ki ga bodo predlagale japonske oblasti. S skupnim sodelovanjem angleških in japonskih oblasti se bo izvrševalo nadzorstvo nad početjem protijaponskih elementov, zlasti komunistov in kitajskih nacionalistov v angleških koncesijah.

Sedem japonskih zahtev

Tokio, 7. avgusta. b. Oficiozni organ japonske vlade »Japan Times«, ki izhaja v angleškem jeziku, objavlja naslednje japonske pogoje angleško-japonskega sporazuma na Daljnem vzhodu:

1. Takojšnja izročitev japonskim oblastem vseh kitajskih jeklin, ki so obdani umora carinskega inšpektorja. 2. Sodelovanje britanske koncesijske oblasti z Japonci v pogledu nadzorstva nad protijaponskimi elementi. 3. Ustanovitev posebnega angleško-japonskega organa, ki naj izvaja to nadzorstvo. 4. Izločenje protijaponskega duha iz kitajskih šol. 5. Odpust vseh protijaponskih elementov iz policijske uprave tiencinske koncesije. 6. Imenovanje japonskih policijskih oficirjev v mestni policiji.

Tudi Poljska bo povabljena na konferenco v Moskvo

Francoska in angleška vojaška delegacija bo prispela v Moskvo v četrtek

London, 7. avg. z. Francoska in turška vojna misija prispeta po zadnjih poročilih v četrtek popoldne v Leningrad in bosta takoj nato nadaljevali potovanje v Moskvo, kjer se bodo prihodnji ponedeljek pričela vojaška pogajanja v Londonu smatrajo za dober znak, da bo na čelu ruske vojaške delegacije sam maršal Voršilov, še važnejša pa je informacija, da bodo proti koncu pogajanj pritegnjeni k sodelovanju tudi zastopniki poljskega generalnega štaba. Kakor znano, se je Poljska dolgo upirala vojaškemu sodelovanju z Moskvo, toda iz Varšave prihajajoče vesti kažejo na to, da je sedaj zaradi nevarnosti, ki ji preti od Nemčije, Poljska pripravljena skleniti z Rusijo dalekosežen vojaški dogovor. Poljska vlada, ki je dobivala od sedaj o političnih pogajanjih v Moskvi sproti obvestila od Anglije in Francije, bo enako sproti podrobno informirana tudi o vojaških pogajanjih.

Definicija pojma o indirektnem napadu

London, 7. avg. z. Uradno poročilo angleške veleposlanika Sedesa o moskovskih razgovorih je bilo v zunanjem ministertvu skrbno pručeno in so bila verjetno že danes poslana angleškemu zastopniku v Moskvi nadaljnja potrebna navodila. Kakor se doznava, so se v Moskvi glede definicije pojma o indirektnem napadu zedinili na to, da velja v tem pogledu primer Češkoslovaške in Avstrije, z drugimi besedami, indirektni napad je podan tedaj, če se s propagando, tiskom, v radiu in z drugimi sredstvi podminira režim v kaki tuji državi, tako da je žrtev napada naposled prisiljena »prostiti na pomoč« napadalca. Težkoča je samo v tem, da se najde primerna formula, ki se ne bi mogla tolmačiti kot vmešavanje v notranje zadeve drugih držav. Podrobno poročilo o tem bo podal pooblaščenec angleške vlade William Strang, ki je davi z letalom odpotoval iz Moskve ter se je ustaval danes v Stockholmu, odkoder bo jutri odpotoval v London.

Znamenje, da je sporazum že gotova stvar

Pariz, 7. avg. w. Agencija Radio poroča iz Moskve, da je Stalin kljub nasvetu zdravnikov sklenil ostati v Moskvi ter ne bo šel na odhiti na Kavkaz, kakor je prvotno nameraval. Iz tega sklepajo, da se bližajo angleško-francosko-ruska pogajanja h kraju ter da bo v kratkem dosežen sporazum. Šele nato bo odšel Stalin na odhiti, če bo to dopuščal mednarodni položaj.

Strang zapustil Moskvo

Berlin, 7. avg. AA. (DNB). Danes do poldne je z letalom odletel iz Moskve Strang. Na letališču so se od njega poslovili številni uradniki angleškega veleposlanstva.

ski upravi. 7. Imenovanje japonskih mestnih svetovalcev v upravi tiencinske koncesije.

Poostritev blokade kitajske obale

Sanghaj, 7. avgusta. AA. (Reuter). Japonska oblastva so storila nov korak za poostritev blokade kitajske obale. Zahtevala so, da morajo tuji državljani in njihove ladje, vstevši vojne ladje, zapustiti do 8. avgusta pristanišče Hainan, češ da bodo pozneje zaprli luko »s posebnimi pregradami in nevarnimi objekti«. Japonska oblastva izjavljajo, da odklanjajo odgovornost za morebitno škodo.

Neprestani spopadi na mongolski meji

Pariz, 7. avg. e. Dopisnik »Journala« na Kitajskem poroča o neprestanih spopadih na mandžursko - mongolski meji. Po poročilih iz glavnega štaba Zunanje Mongolije so bile v prvih tednih tega meseca izvršene razne vojaške operacije, pri katerih so imeli Japonci hude izgube. Po polshubenem obvestilu je bilo od 22. maja pa do sedaj sestreljenih 341 japonskih letal.

Sahalinski dogovor

Pariz, 7. avgusta. AA. (Havas) Iz Moskve poročajo: Zastopniki japonske petrolejske družbe na Sahalinu in ruski sindikati so se sporazumeli glede splošnih načel nove delovne pogodbe, ki naj nadomesti dne 5. decembra poteklo pogodbo. Treba se je sporazumeti le še o nekaterih podrobnostih. Mislijo, da nova pogodba ne bo stopila v veljavo pred koncem tekočega meseca.

Siam se bo pridružil paktu proti kominterni

London, 7. avgusta. AA. (Havas.) Po nekih poročilih, ki so prispela v London, je Siam sklenil pristopiti k paktu proti kominterni.

London, 7. avg. AA. (Havas). Na povratku iz Moskve v Anglijo je William Strang priletel danes ob 12.30 v Stockholm. Strang se je nastanil v angleškem veleposlaništvu, kjer bo ostal krajši čas.

Bolgarski poslanci v Moskvi

Pariz, 7. avg. AA. Havas javlja iz Moskve: Skupina 25 bolgarskih narodnih poslancev je prispela danes v Moskvo. Med drugimi se nahajajo v skupini podpredsednik sobranja, brat predsednika bolgarske vlade Kioseivanov ter predsednik zunanjepolitičnega odbora sobranja Govedarov. Poslanci so prišli obiskat kmetijsko razstavo v Moskvi, ter glavne kmetijske pokrajine Rusije. V Moskvi poudarjajo prijateljski značaj obiska.

Obisk Kioseivanova v Rimu

Rim, 7. avg. o. Glede na skorajšnji obisk bolgarskega ministrskega predsednika dr. Kioseivanova v Rimu, ugotavlja »Giornale d'Italia« da spremlja Bolgarija mirno razvoj politike obkoljevanja ter je izvajala prve sklepe v soglasju z realističnim pojmovanjem svojih potreb. Bolgarska politika se čim dalje bolj orientira napram osi Rim-Berlin, razen tega pa je ustvarila najboljše odnose z Jugoslavijo.

Ukradeni angleški tajni dokumenti

London, 7. avg. o. »Daily Telegraph« poroča o tatvini tajnih načrtov za napravo novih letališč v Angliji, da so bili ukradeni nekemu gradbenemu podjetniku iz avtomobila na cesti neposredno nato, ko jih je prejel v letalskem ministertvu. Dan pozneje so našli načrte v neki londonski ulici. Donnevaži, da so bili medtem fotografirani in potem odvrženi.

Zvedelo se je, da je v zadnjem času izginilo še več tajnih načrtov in dokumentov, ki so jih pozneje našli na ulici. Te dni so izginili neki dokumenti iz notranjega ministertva in dva dosiera načrtov iz letalskega ministertva.

Italijanski manevri

Turin, 7. avgusta. AA. (Stefani). V teku večerašnjega dne je vojska »modrih« pri manevrih pokazala znatno premoč nad »rdečimi«. »Modri« so zavzeli določene objekte in prišli do sovražnih postojank.

Turin, 7. avgusta. AA. Kraj in cesar je danes dopoldne skupaj s prestolonaslednikom, visokimi vojaškimi osebnostmi ter princema iz Pistoie in Bergama prisostvoval zaključni fazi velikih italijanskih manevrov ter izrazil svoje veliko zadovoljstvo zaradi disciplinirane moči, ki so jo pokazale vse oborožene sile, ki so se udeleževale manevrov.

Odgovor Gdanska Poljski

Gdanska vlada je baje pripravljena razpravljati o poljskih zahtevah

Gdansk, 7. avg. br. Po ustnem odgovoru na zadnjo protestno noto Poljske je gdanski senat izročil danes poljskemu generalnemu konzulu tudi pismen odgovor. Besedilo note se ni bilo objavljeno, vendar pa se s poljske strani doznava, da je gdanski senat pripravljen razpravljati o poljskih zahtevah, zavrača pa trditve poljskega protesta, da se poljskim carinskim uradnikom ovira izvrševanje njihove službe.

London, 7. avgusta. AA. (Reuter.) Iz Gdanske poročajo: V odgovoru gdanskega senata na sobotno poljsko protestno noto glede položaja poljskih carinskih inspektorjev v svobodnem mestu se ne more videti odklonitev poljske note. Odgovor se čudi, da naj veljajo nedavni dogodki za takšne, da bi bil upravičen ultimatum, »posebno v času, ko bi se tako hitro moglo ustvariti komplikacije«. Danes izročili odgovor gdanskega senata naglašajo, da pomeni paradiranje poljskih carinskih uradnikov z orožjem kršitev pogodbe. Senat protestira proti grožnjam poljske vlade in končuje z izjavo, da je pripravljen za razgovor. Toda v Gdanku prevladuje kljub temu vtis, da Poljaki niso zadovoljni z odgovorom. Komisar DN v Gdanku si prizadeva, da bi normaliziral položaj.

Pariz, 7. avg. e. Sedanja kriza v Gdanku se je razvijala na naslednji način: V petek zvečer je angleški veleposlanik obvestil svojo vlado, da se je položaj v Gdanku poostil zaradi incidentov s poljskimi carinskimi nadzorniki. 24 ur pozneje je na posredovanje poljske vlade senat podal Poljski ustmeno zagotovilo, s katerim se je položaj za trenutek zboljšal. Potem je imel maršal Rydz Smigly svoj govor, ki je imel močan odmev v Gdanku. Nato je prišlo iz Berlina obvestilo, da se bo senat Gdanska pričel pogajati s Poljsko o carinskih nadzornikih. Vprašanje carinskih nadzornikov je torej ostalo za trenutek odprto. Takoj nato je senat poslal poljski vladi noto, katere vsebina še ni znana, vendar pa se od nje pričakuje popuščanje.

Večina listov v Parizu in Londonu poudarja energično zadržanje Poljske. Poljska vlada je obvestila o svojem stališču vladi v Parizu in Londonu. Čeprav se ne objavljajo nobena obvestila o živahnih stikih med vsemi tremi vlada, se je vendar moglo zvedeti, da so iz Pariza in Londona

sporočili poljski vladi, da je samo ona polikana določiti, v katerem trenutku bodo njene koristi toliko prizadete, da bo potrebna reakcija, nakar se bosta Francija in Anglija postavili na stran Poljske.

Huda obsodba poljskega carinskega inspektorja

Gdansk, 7. avg. br. Danes je bil pred štirimi tedni aretirani poljski carinski inspektor Lipinski obsojen na 4 in pol leta ječe, češ da je žalil Hitlerja in Gobbelsa. Kakor znano, je bil Lipinski prvotno obtožen špijonaze in ugrabitve dveh članov SA oddelkov. Sodni razpravi ni smel prisostvovati noben tuji novinar in tudi ne zastopniki poljskih carinskih oblasti.

Trije milijoni Italijanov in Nemcev pod orožjem

London, 7. avg. z. V tukajšnjih vladnih in diplomatskih krogih zelo pozorno zasledujejo koncentracije nemških in italijanskih čet. Po poročilih iz Rima in Berlina bosta imeli Nemčija in Italija do 12. avgusta pod orožjem tri milijone vojakov. Nemčija ima že sedaj en in tričetrt milijona vojakov na poljski meji, enako, kakor je lani koncentrirala svoje oborožene sile na češkoslovaški meji. Italija koncentrirala svoje čete v gornji Lombardiji ob francoski in švicarski meji.

Hitlerjev sestanek z Mussolinijem?

Curih, 7. avg. z. Današnja »Baseler Nationalzeitung« je objavila senzacionalno vest, da se bosta prihodnje dni sestala Hitler in Mussolini. Ta sestanek naj bi odločil o vojni in miru v Evropi. »Zürcher Zeitung« naglašajo, da kljub vsem zahtevam ni mogla dobiti potrdila te informacije, ki jo je treba zaradi tega sprejeti z veliko rezervno.

Povratak francoskega poslanika v Varšavo

Varšava, 7. avgusta. AA. Danes se je vrnil na svojo dolžnost francoski veleposlanik Noel.

Odmev resnih besed maršala Smigly Rydza

Pariški in londonski tisk je soglasno mnenja, da je bil nedeljski govor poljskega maršala resno svarilo vsem prizadetim krogom

Varšava, 7. avg. AA. Pat. Poljsko javno mnenje stoji pod globokim vtisom govora, ki ga je imel včeraj v Krakovu na kongresu legionarjev maršal Rydz Smigly in ki je izhajal v vsej državi navdušenje. Ves tisk brez izjeme objavlja govor na prvih straneh in poudarja, da je maršal Rydz Smigly v imenu poljskega naroda izrazil jasen opomin. V poročilih posebnih poročevalcev se poudarja spontan odpor narodnih množic, kakor tudi odločna prisega, ki so jo množice položile pred predsednikom združenja poljskih legionarjev. »Gazeta Polska« resumira smisel krakovskega kongresa legionarjev na sledeči način: To je bila velika manifestacija narodnega edinstva. »Express Porany« pravi med drugim, da so maršalove besede opomin zgodovinskega pomena. Z njim je izraženo stališče Poljske, ki je mirna in razumna, toda opreznost in odločnost. Naj nihče niti najmanj ne dvomi, da Poljska pokazala, kako je treba nastopiti, če bo skušal kdo okrniti njene pravice. List »ABC« poudarja: Mi hočemo mir. Toda z vsemi svojimi silami se bomo uprli vsakemu poskusu, da bi se oškodovale naše koristi.

London: Zmeren, a odločen govor

London, 7. avg. z. Govor poljskega maršala Smigly Rydza, ki ga je imel včeraj na legionarski proslavi v Krakovu, je bil po angleški sodbi na eni strani skrajno zmeren, na drugi strani pa nič manj odločen. »Daily Telegraph« poroča, da Rydz Smigly ni rekel nobene besede preveč in nobene premalo. Ničesar ni dejal, kar bi se moglo tolmačiti kot odklonitev mirnega sporazuma, pa tudi z nobeno besedo ni namignil, da bi se moglo računati na popustljivost Poljske glede Gdanske. »Times« naglašajo, da je poljsko stališče glede Gdanske že dovolj pojasnil zunanji minister Beck in zato maršal Rydz Smigly ni imel potrebe, da bi zaradi tega izgubil mnogo besed. Enako je tudi angleška vlada jasno obeležila svoje stališče in o tem ne izgublja več besed. Sklep gdanskega senata, da ugoditi protestu Poljske in ukine ukrepe proti poljskim carinskim uradnikom, predstavlja začasno odgoditev krize. Ta sklep je bil zaenkrat samo ustmeno sporočen poljskemu zastopniku in poljska vlada še čaka na pismeno potrdilo. Varšava je v zvezi z Londonom in Parizom. »Times« naglašajo, da kaže Poljska v živčni vojni, ki ji jo vsiljuje Nemčija, obudovana vredno hladnokrvnost in zmernost.

Ugoden odmev v Franciji

Pariz, 7. avgusta. AA. (Havas.) Jutranji listi se bavijo z govorom, ki ga je imel včeraj maršal Rydz Smigly. »Figaro« poudarja, da so bile maršalove besede zelo odločne, vendar zelo umirjene. Maršal je poudaril odločnost Poljske, da se ob vsakem trenutku upre napadu in prav tako njeno pripravljenost za vsak primer, da ne bo kdo imel nepotrebnih iluzij. »Petit Parisien« poudarja, da je maršalov govor poslušalo najmanj pol milijona ljudi in da je že to dejstvo samo zelo značilno za današnje razpoloženje na Poljskem. Maršal je zelo jasno očrtal meje, preko katerih se ne da iti. Članek pravi dalje, da maršal v svojem govoru ni šel v podrobnosti nedavne izmenjave not med poljsko vlado in gdanskim senatom, kar daje po njegovem mišljenju še večjo vrednost govoru. »Epoque« pravi med drugim, da se je treba nazejati, da so na gotovi strani ta govor razumeli in ga sprejeli tako, kakor je treba. »Ordre« pra-

Beleške

Zunanji minister na Bledu

Včeraj dopoldne je z beograjskim brzim vlakom dopotoval v Ljubljano zunanji minister Cincar-Marković. Na postaji ga je pozdravil ban dr. Natlačen. Ob 10. se je minister odpeljal dalje na Bled.

Naš najlepši pozdrav

Kateri naš narodni pozdrav je najlepši in najdostojnejši — to vprašanje je bilo že večkrat postavljeno. Odgovor ni težak. Naš najlepši pozdrav je »Zdravo«. Ne samo, da je Zdravo službeni pozdrav sokolstva, z njim je najrajši odzdravljati tudi naš veliki kralj, a rad se ga poslužuje tudi naš mladi kralj Peter. Tudi njegova vzvišena mati kraljica Marija ga čisto radi. Znano je, da se tudi v naši vojski kot tovariški pozdrav med oficirji, pa ravno tako med podoficirji in med vojniki skoraj izključno uporablja »Zdravo«. Ta pozdrav je običajen tudi v našem vsakdanjem življenju, tako med socialno enako stojičimi, med prijatelji in znanci, kakor tudi kot izraz spoštovanja napram višjemu in izraz naklonjenosti napram podrejenemu. V pozdravu »Zdravo« se zrcali demokratičnost našega naroda in njegova iskrenost, z njim je mogoče izraziti pristočno vdanost in trdno zvestobo. Kadar narodne množice našemu kralju navdušeno kličejo »Zdravo«, je v tem klicu ravno toliko iskrenega čustva ljubezni in zvestobe kakor v prisrčnem »Zdravo«, ki ga sin izreče svojemu očetu. Povrh je »Zdravo« pozdrav, ki ga enako uporabljamo Slovenci, Hrvati in Srbi ter ima torej obsejarski značaj. Lepi narodni pozdrav so gotovo tudi dober dan, dober večer in lahko noč — toda vezani so na dnevni čas in imajo omejen pomen. Pozdrav živijo je tudi lep, toda rabi se vedno mani ter je dobil nekoliko zastarelo okus, kakor n. pr. med Nemci »lebe hoch«.

Držimo se torej našega »zdravo« pri vseh prilikah in vedno bomo pozdravili pravilno in dostojno.

Akcija dr. Laze Markovića

Beograjska »Nezavisna Tribuna« poroča, da je namestnik šefa starih radikalov, Miša Trifunović, ostro obsodil akcijo dr. Laze Markovića ter ugotovil, da dr. Marković nima pooblastila Glavnega odbora radikalne stranke. Zato je dr. Laza Marković, pravi »Nezavisna Tribuna«, izgubil tudi pri drugih faktorjih, ki pravijo, da on kot oseba ni dovolj interesanten. Akoravno je njegova akcija (za zbiranje vseh radikalov in za sporazum z JRZ) tem faktorjem simpatična, vendar izgleda, da zaenkrat nima praktičnih uspehov.

Zagrebiški »Obzorje« poudarja, da je glavna razlika med dr. Lazo Markovićem na eni ter Aco Stanojevićem, Mišo Trifunovićem in ostalim Glavnim odborom radikalne stranke v tem, da stoji Glavni odbor neomajno na stališču, da se mora z ureditvijo hrvatskega vprašanja istočasno obnoviti tudi demokratizacija režima v Jugoslaviji, dočim je dr. Marković za sodelovanje v vladi tudi brez tega pogoja. »Obzorje« zaključuje svojo informacijo, da so iz teh razlogov vse opozicijske skupine, radikali, demokrati, zemljoradniki in Jugoslovenska nacionalna stranka proti vladni kombinaciji, ki bi se imela formirati po sklenitvi sporazuma z dr. Mačkom.

Debata

o tirolskem sporazumu

Prisilno izseljevanje Nemcev iz Južne Tirolske, ki naj postane v bodoče čisto italijanska pokrajina, je še vedno predmet živahnih razprav med Nemci samimi in tudi v nemških evropskih državah. Francosko in angleško časopisje je v zadnjem času opozarjalo, da je to izseljevanje opasen primer za nemške manjšine v drugih državah. Če pride do evropskega spopada in se bo Evropa potem na novo urejevala, bo prišel trenutek, ko se bodo zlasti manjše države vprašale, ali naj še v bodoče tripijo sklenjene nemške narodne manjšine v svojih granicah. Takrat se bo marsikatera država našla, da bi smatrala za potrebno, da se reši svojih Nemcev na »tirolski način«, to je, da razlasti njihova posestva, zabrani nadaljno njihovo gospodarsko delovanje ter jih prisili k izselitvi. Sklicevala se bo pri tem, da se je to z močno nemško večino v poljski pokrajini zgodilo že leta 1939. ob polnem pristanku nemške vlade.

Proti tem in takim napovedim se ostro obrača zagrebiški organ nemškega Kulturnega »Deutsche Nachrichten«, ki poudarja, da se tirolski primer pod nobenim pogojem ne da uporabiti za nemške manjšine v drugih državah. Rešitev, kakor je bila dogovorjena med Nemčijo in Italijo za Nemece v Italiji, se more pravijo »Deutsche Nachrichten«, uporabiti samo enkrat. Ona je prilagojena čisto posebnim prilikam in bilo bi povsem napadno, če bi jo hotel nekdo generalizirati.

Ob tej priliki poudarja omenjeni list, da so Nemci v Jugoslaviji preizkušeno zvesti jugoslovenski državi, zavračajo pa miselnost, da bi Kulturni odbor moral biti apolitičen. Nemci se sicer ne zanimajo kako Jugosloveni organizirajo svojo državo, toda na drugi strani ne morejo sprejeti mnenja, da radi tega, ker nima svoje izrazito politične organizacije, predstavljajo neki do sedaj neznan ljudski tip, ki je popolnoma apolitičen (Ta trditve je nekoliko nerazumljiva. Ker je znano, da se naši Nemci živahno udeležujejo političnega življenja, posebno tudi volitev in imajo v klubu poslancev JRZ svoje poslance, v senatu pa enega senatorja Op. ur.) Nemci v Jugoslaviji, pravijo »Deutsche Nachrichten« ne vodijo nobene narodnosocijalistične propagande, toda vsak Nemeč težko za onim svetovnim nazorom, ki je njega kot Nemca dostojen in na čegar osnovi je ustvarjena splošna nemška zajednica. Nemeč, ki ne teži za tem »idealom«, je izključen iz nemških narodnih vrst...

Resen opomin

dr. Stojadinoviću

»Samouprava« ostro kara dr. Milana Stojadinovića in njegove iz Jugoslovenske radikalne zajednice izključene prijatelje, ker še vedno poskušajo intrigrirati in zavajati nepoučene pristaje stranke k nedisciplini. Glavno glasilo JRZ opozarja svojega bivšega šefa na to, kako so svoje dni postopali s politiki, ki so se zamerili ljudstvu, ker so škodovali državnim in narodnim interesom. »V starih Atenah so politike, ki so se pregrešili proti narodnim interesom, izgnali iz domovine kot škodljivce države. V Sparti so bile kazni še vse

Sokolstvo in jugoslovenska misel

»Sokolski glasnik« objavlja uvodnik o borbi za jugoslovensko misel. Glasilo Savice Sokola kraljevine Jugoslavije pravi, no ugotavlja, da nismo samo Jugosloveni narod, ki se vrača k stvarim, o katerih je vladalo prepričanje, da so že davno za vedno rešene. »Svoboda prepričanja, enakost ras in ljudi so bila pred 20 leti dejstva, ki jih ne bi mogli priznati samo norci. In danes? Koliko borb bo še treba, da bodo zopet uveljavljena v celoti ta velika načela moderne družbe. Prav tako je z zmago temeljne sokolske misli — jugoslovenstva. Trenutno lahko izgleda vse tako, kakor da se nahaja jugoslovenska misel na umiku. Morda bodo sledili še dogodki, ki jih bodo malodušneži tolmačili kot poraz jugoslovenske misli. Stvarno pa pomenjajo vse take depresije samo nova izhodišča za nove in še večje zmage jugoslovenske misli. V viharjih, kakor jih preživljamo danes, se vse, kar je zdravega in klenega, krepi in jači. Vse, kar pa je bilo nezdravega in trenutnega, odpada. Jugoslovenstvo se je ro-

dilo kot borbeni pokret. So politični dogodki, ki stoji izven območja moči jugoslovenskega sokolstva. Sokolstvo ima o njih svoje mnenje, ki izkira iz njegovih temeljnih načel. Glavni njegov cilj, ki si ga danes postavlja, je ta, da ima neomejeno pravico boriti se širno naše države za jugoslovenstvo in jugoslovensko misel. Sokoli ne zahtevamo in ne pričakujemo pri svojem delu ničesar drugega, nego zakonitost, red in svobodo za svoje delo med narodom. Sokolstvo ne bo delalo pri nameravani preureditvi države nobenih ovir. Saj ne bo nihče bolj srečen, kakor sokolstvo, če se bodo izkazale nameravane spremembe za koristne celoti in posameznim delom našega naroda in države. Sokolstvo bo, kakor doslej, tudi v naprej podpiralo vse, kar bo koristilo enako Hrvatoma, kakor Slovencem in Srbom. Nikdar pa ne bi moglo pristati na to, da bi se pod videzom nekega pomirjenja in konsolidacije prilik v državi pričela izvajati sistematična borba proti jugoslovenstvu in sokolstvu.

Zaključek kongresa pokojninskih zavodov za nameščence

Sarajevo, 7. avg. o. Danes je bilo končano delo prvega kongresa pokojninskih zavodov za nameščence iz vse naše države. Kongres je zasedal tri dni. O njegovem delu je bil objavljen naslednji komunikat:

1. Pristopajoč k reševanju vprašanj, postavljenih na dnevni red, je kongres v prvi vrsti poslušal predsednika Jugoslovenskega novinarskega združenja dr. Branka Sokolića glede zahtev združenja o vprašanju pokojninskega zavarovanja novinarjev in dokupa prejšnjih let službe v smislu uredbe o pokojninskem zavarovanju novinarjev. Dr. Sokolić je uspešno preprčilo kongres o potrebi nujne rešitve novinarskega pokojninskega vprašanja ter je bilo v tem pogledu soglasno sklenjeno, da se predlaga ministru za socialno politiko in narodno zdravje, naj se o vprašanju praktičnega izvajanja omenjene uredbe konzultira JNU, ki je edino v stanju nuditi v vseh posameznostih, če že ne stodoletno materialno, gotovo pa stodoletno formalno rešitev. Kongres je prišel do prepričanja, da je le tako mogoče rešiti pokojninsko vprašanje novinarjev na pravičen način.

Kongres je nato pristopil k izdelavi svojih pravilnikov in statutov o delu pokojninskih zavodov ter je po referatu komisije, ki je ta vprašanja posebno obravnavala, soglasno sklenil, da naj vsak pokojninski zavod na podlagi predloženih načrtov preštudira svoja stališča. To je bilo storjeno zaradi tega, da bi se Pokojninskim zavodom omogočilo svobodno stališče v vprašanju sodelovanja z ostalimi zavodi in eventualno tudi v težnjah vseh

zavodov, da očuvajo svojo popolno teritorialno, gospodarsko in upravno samostojnost.

Posebno je bil podvržen kritiki člen 8. uredbe o razširjenju pokojninskega zavarovanja. Med ostalimi problemi, čisto tehničnimi, je kongres obravnaval vprašanje razširjenja pokojninskega zavarovanja na trgovske pomočnike, zobotehnične in strojničke z izvršenim strokovnim izpitom ter je soglasno sklenil, da se ministrstvu za socialno politiko predlaga razširjenje zavarovanja na trgovske pomočnike, pri čemer naj bi prišlo do izraza posebne razmere, ki obstojajo na področju vsakega posameznega zavoda.

Vsi pokojninski zavodi so izrazili pripravljenost, da doprinesejo k zavarovanju svojo pomoč vsem zasebnim nameščenim, ki glede na starost preko 50 let niso mogli biti po zakonu zavarovani.

V vrsti ostalih vprašanj iz splošne politike pokojninskih zavodov, se je kongres posebno bavil s potrebo noveliranja zakona v smislu zboljšanja pravic zavarovancev. V prvi vrsti zahteva skrajšanje karenčne dobe za doseg pravic do pokojnine od 40 na 35 let ter povečanje zavarovalnine nepreskrbljenim otrokom zavarovancev.

Zatem se je bavil z vprašanjem nalaaganja imovine pokojninskih zavodov. Končno je razpravljalo o želji, da bi pokojninsko zavarovanje obsegalo tudi gotove svobodne police kakor odvnetke, zdravilnike in lekarnarje. Kongresu je predsedoval načelnik ministrstva za socialno politiko Dušan Jeremić.

Ameriški finančni minister v Londonu

London, 7. avgusta. AA. (DNB.) Zladno »Normandie« je danes prispel v Southampton ameriški finančni minister Morgenthau s svojo družino. Časnikarjem je odklonil sleherni izjavo. Dejal je le, da potuje na Dansko, kjer bo prebil svoj enomesečni dopust. Danes dopoldne je odpotoval na Dansko.

Poplave v Švici

Bern, 7. avgusta. AA. Zaradi trajnih in silnih nalivov so vse reke v Švici zelo narasle. Reka Reuss v dolini Urseren je na več krajih preplavila ozemlje. Med Andermatom in Hospenthalom je voda porušila nasip. Pri postaji Amsteg-Silenen je moral biti za nekaj časa prekinjen ves promet. Pri tej priliki so veliki plazovi zasuli cesto, ki vodi čez prelaz Furka. Prav tako je prekinjen promet tudi na avtomobilski cesti Sarnen-Melchtal zaradi poplave. Najbolj je prizadeta pokrajina okoli Brunna in Ingenbolla. Tam se je voda razlila čez cesto v dolžini 900 m in 150 m na široko. Ti kraji leže na vzhodnem koncu Vierwaldstaetter jezera.

14 dni v zraku

New York, 7. avg. br. Znana ameriška letalca brata Morrison sta dosegla nov rekord v vztrajnostnem poletu. V zraku sta ostala 343 ur in 48 minut, to je nepretrgoma 14 dni, 7 ur in 48 minut. Dosedanji rekord je znašal 236 ur.

nuje. Stari Rimljani so javne delavce in politike, ki so oškodovali državo, poslali celo na morišče. Tudi v srednjem veku je veljalo načelo, da čaka vsakogar, ki se je pregrešil nad državo, smrtna kazen. Za časa inkvizicije in terorja res ni bilo težko ugotoviti veličino politične krivice in nato izreči te primerne kazni. Dočim je svoje dni veljala smrtna kazen za vse, ki so izjavljali, da stoji oseba koristi nad državnimi in narodnimi, pa se danes nemoteno oglašajo ljudje, ki izjavljajo, da so osrednja politična osebnost in da zaradi njih ne obstojajo samo stranke, temveč celo države in narodi Jugoslovenski narod pa je bil doslej še vedno dovolj zrel za zmago nad osebam, ki so se hotele vrniti za vrhovne gospodarje v našem političnem življenju.

Srečni in zadovoljni Slovaki

»Hlinkovi gardisti« izdajajo svoj napad listič »Gardist«, ki polni svoje kolone z svaadi na Čehe. V poslednji številki si je izmislil »Gardist«, da Čehi sprejemajo vsakega Slovaka, ki prestopi meje češkega protektorata, z besedami: Kaj iščete pri nas? Pojdite k vašim farjem, naj vas oni ščitijo in branijo! To izmišljotino uporablja glasilo g. Macha za sledečo izjavo: Slovesno sporočamo bratom v protektoratu, da se v tisoč dve sto letih še nikdar nismo občutili tako srečne, zadovoljne in svobodne, kakor se danes! Ali ni veselje živeti, ko lahko pride danes človek na pošto, v urad, v orožniško postajo, na sresko načelstvo, na davkarijo in ponosno reče: Katoličan sem, Slovák sem — in mu pri tem ne pade niti las z glave! V naše slovaške notranje zadeve se v bodoče ne bo smel nihče več vmešavati. Slovaški narod je postal po 21 letih polnoleten in ne potrebuje nobenih skrbnikov več. Zato stopa z vedrim čelom v kolo drugih narodov, med katerimi bo ustvarjal sam svojo zgodovino. Komentarija menda ni treba pisati.

Prisega Hlinkove garde

Bratislava, 7. avgusta. AA. (DNB.) Pri včerajšnjih velikih svečanostih je prislego 15.000 članov Hlinkove garde pred prometnim ministrom in vrhovnim poveljnikom garde. Pri svečanostih je bilo navzočih nad 60.000 ljudi iz vseh krajev Slovaške. Vsi so bili v narodnih nošah. Po velikem zborovanju je krenil skozi mesto svečan sprevod, v katerem so udeleženci manifestirali za vlado in vzklkali prometnemu ministru.

Letalski promet med Pešto in Beogradom

Budimpešta, 7. avgusta. AA. Danes so otvorili letalsko zvezo Budimpešta-Beograd. S prvim letalom se je odpeljala v Beograd madžarska delegacija z državnim podtajnikom na čelu. Otvoritvi je prisostvoval tudi jugoslovenski peštanski poslanik Svetozar Rasić.

Beograd, 7. avg. e. Popoldne je prispela v Beograd madžarska delegacija, da prisostvuje otvoritvi rednega letalskega prometa med Budimpešto in Beogradom. Na čelu delegacije osmih članov je državni podtajnik v madžarskem ministrstvu za trgovino in promet, Hubert Algay. Madžarske goste je na letališču pozdravil poveljnik našega letalstva general Milojko Janković z več višjimi oficirji in zastopniki našega civilnega letalstva. Zvečer jim je poveljnik našega letalstva priredil banket. Jutri dopoldne bodo gostje odpotovali na Oplenac, kjer bodo položili venec na grob pokojnega kralja Aleksandra, nato pa bodo obiskali venčaško vinarsko združenje in Arendjelovca. Zvečer jim bo priredil Aeroport večerjo na Avali, v sredo pa se bodo vrnili z letalom v Budimpešto.

Junaško dejanje srbskega srednješolca

Prokuplje, 7. avg. e. V Prokuplju in okolici je včeraj divjala silna nevihta. Na železniški postaji Vojvoda Bojović je vihar odtrgal šest vagonov, med katerimi sta bila dva naložena z drvmi. Vagoni so začeli ukreniti po progi navzdol. V Prokuplju so ukrenili vse, da bi jih ustavili, vendar pa se polizkus ni posrečil. Vagoni so drveli navzdol s čim maljo večjo brzino. Končno se je posrečilo šestdesetletu Petru Čoroviću skočiti na enega izmed vagonov, ki je imel zavoro ter zavreti trenutek vagona. Storil je za to v poslednjem trenutku, ker bi se pri petli drugače strašna nesreča, nasproti je namreč prihajal iz Niša potniški vlak. Železniški promet s Kuršumlijo je od snoti ustavljen, ker je naliv zasul vso progo s peskom in zemljo.

Iz državne službe

Beograd, 7. avg. AA. Za šefa kabineta gradbenega ministrstva je bil imenovan inž. Valentin Votčina. — Napredoval je za katastrskega inspektorja Ivan Marinković, višji katastrski geometer pri katastrski upravi v Novem mestu. — Premeščen je višjega veterinarskega pristava v 7. polskupini pri okrajnem načelstvu in Djurdjevcu dr. Stjepan Jakšeković, doslej pri okrajnem načelstvu v Radovljici.

Vremenska napoved

Zemunska: Hladneje in delno oblačno, ponekod krajevne nevihte in nalivi. — Danajska: Povečini jasno, še bolj vroče, le ponekod opreminljivo oblačno.

Naši kraji in ljudje

Drobiž z nedeljske letalske prireditve

Ljubljana, 7. avgusta
Nedeljska letalska svečanost na ljubljanskem letališču je zbudila zanimanje po vsej državi. Razumljivo, saj je bil med drugim na sporedu prvič v zgodovini našega letalstva krožni let zasebnih letal in letalcev po Jugoslaviji. Dogodku so posvetili največjo pažnjo tudi vojaški krogi. V Ljubljano so prispeli skoraj vsi najvišji predstavniki vojnega letalstva s poveljniki, divizijskim generalom Miloškom Jankovičem na čelu. Središčno upravo Aerokluba sta zastopala namestnik predsednika inž. Tadija Sondermayer in generalni tajnik inž. Adamovič.

Člani oblastnega odbora ljubljanskega Aerokluba so imeli polne roke dela. Organizacija prireditve takega obsega pač ni malenkost. Razen vseh drugih priprav teh-

Od leve na desno: pomočnik komandanta dravske divizije, brigadni general Dodič, komandant vojnega letalstva divizijski general Miloško Jankovič in direktor Aeroputa inž. Tadija Sondermayer

mičnega značaja, so seveda morali zadovoljiti tudi občinstvo. V ta namen so se že v soboto začeli poleti za občinstvo, ki so se nato nadaljevali v nedeljo dopoldne in še po končanem mitingu do mraka. Za letenje so bili na razpolago 4 dvosedelčni šolski Fizerji in pa potniško letalo Spartan za 8 oseb, ki je nekaj opravljal zvezo med Ljubljano in Sušakom. Že v soboto je bilo za te leto dosti zanimanja. Fizerji so izvršili 46 letov, Spartan pa 2.

Posebnega užitka so bili deležni tudi novinarji. Ljubezni šef trenažnega oddelka, pilot lovec kapetan Zarko Vukajlovič, je vsakega posebej popeljal na čudovit sprehod. Najprej so mu morali zagotoviti, da so zračni krst že prestali in da imajo železce v redu. Med njimi k sreči ni bilo »zelenca«. Prav prijetno je sedeti v odpr-

dvomotorna lahka bombnika izredno elegantnih oblik. Eden od njiju je bil pobarvan zeleno in rjavo, tako, da je za letalca nad njim skoraj neviden. In potem ta hitrost! Kljub brzini 480 km na uro sta sledili slehernemu, še tako rahlemu gibu njihovi voditeljevi. Seveda je posadka v zaprti kabini, hitrost je prevelika in bi bilo sicer nemogoče brezhibno opravljati z letalom. Izredno zanimanje je zbudilo tudi lično dvomotorno letalce središčne uprave Aerokluba. Pod krilom ima čolnu podobno kabinico za 3 potnike, ki je skoraj tako dolga kakor neobičajno kratki rep. To letalo, ki je bilo izdelano doma, lahko doseže hitrost do 250 km na uro, njegova običajna potovalna brzina pa je 200 km.

Spored letalskega mitinga je nenadejano obogatel. Eskadrilja bombnikov se je baš pripravljala na polet, ko se je pripodil od Dev. Mar. v Polju sem v dolgih skokih divji zajec, nekaj deset metrov za njim pa z glasnim laječim lovski pes. Ubogi dolgo- ušec se je nekaj časa spretno umikal zasledovalcu, ko mu je pa ta zaradi nesrečnega zavoja prestregel pot, je bilo po njem. Zavil je v najgostejši trop ljudi, ki so se kakor večji igralci rugbyja vrgli nanj in ga pomandrali...

Skupinska akrobacija lovcev je bila višek prireditve. Tu je bilo šele videti, da si je človeški duh popolnoma podjarmil ne samo zemljo, temveč tudi nebo. Tropi nežnih krilatev so se jadrno poskrili v gošči, kakor bi jih bilo sram, da jih je prekosilo bitje, ki je sicer priklenjeno na zemljo. Da, prav so imeli! To, v kar je nežno ptico kopijo prisilil rahel gib zemljana, pri vsej svoji umetnosti in prirojeni prilagoditvi letenja pač ne bi zmogli. Pred temi mojstri zraka morajo tudi oni kloniti in jim hočeš nočeš priznati prvenstvo. Kakor za šalo so se letala postavljala zdaj na glavo, zdaj na rep, vrtila se okoli vodoravne in navpične osi, letela na hrbtni, se dvigala navpično kvisku in nato za spremembo padala v svedru. Izgledalo je, kakor da se igrajo nebrzdani neboljenci, ki od prekipelavega veselja ne vedo kaj početi. Bila pa je to igra s smrtjo. Le najmanjši napačni gib, le za trenutek naj bi popustili živci in umetni ptic ne bi bil več niti senca pravega.

Nam, ki smo opazovali akrobacije sredi strokovnjaških gledalcev, sredi letalskih oficirjev, ki so nam podrobno tolmačili vsako posamezno akrobacijo, so vsi izjavili liki povzročili še mnogo večje občudovanje kakor pri drugih gledalcih — a tudi mnogo več zaskrbljenosti, ker so nas sproti opozarjali na nevarnosti. Odvček je bila naša skupna bojazen. Na delu so bili moj-

Šentjakobsko gledališče vabi sotrudnike

Šentjakobsko gledališče, ki je brez dvoma že dolgo vodilno amatersko gledališče v Jugoslaviji, raste iz leta v leto, se popolnoma v repertoarju in nam vzgaja močan igralski naraščaj, s katerim bi se lahko ponasalo marsikatero subvencionirano gledališče.

Ce zasledujemo razvoj tega gledališča od njegove ustanovitve pa do danes, moramo priznati, da je izvršilo ogromno kulturno nalogo, da je dalo našemu Narodnemu gledališču marsikakega, danes nenadomestljivega člana, in slednjič, da je dalo priliko izživljanja vsem onim, ki so hrepenele po odru in umetnosti na njem. Prav to zadnje, pa je nedvomno njegovo največje delo, ki ga izvršuje nesebično za slovensko kulturo. Koliko talentom je že omogočilo, da zadostijo onemu neznanemu hrepenenju, ki vleče človeka na oder.

Pravijo: »V vsaki slovenski vasi najdeš cerkev in oder«. Resnica je to, kajti v malokateri deželi najdeš toliko zanimanja za igranje kot pri nas, le škoda, da so ti odri v mnogih primerih močno pomanjkljivi, da jim manjka utemeljenega načrta, ki je vsakemu odru najnujnejša in poglavitna stvar. Kako naj jim zamerimo? Vsako delo mora imeti svoj vzor, iz katerega črpa smernice za svoje delo. Ali pa ga naši po- deželski odri imajo, ali se morejo zaupati nekemu, ki si sam ni na čistem, kakšno delo vrši, ali bi ga moral vršiti? V mi-

slih imam naše Narodno gledališče, ki si nikakor ne more lastiti pravice, da bi se dajalo tem odrom za zgled. Ne njegovo notranje delo ne njegov repertoar ne moreta služiti za neskaljeno zrcalo prave narodne gledališke umetnosti. Naš namen je le, da osvetlimo, kar je bilo do sedaj preskromno, da bi se samo postavljalo za vzgled drugim; da opozorimo podeželske odre in javnost na šentjakobsko gledališče.

Po nekaj letih presledka bo to gledališče od 14. avgusta do srede septembra vnovič priredilo dramatsko šolo, pod vodstvom priznanih igralcev, inscenatorjev, režiserjev in organizatorjev. Ni se ustrašilo ne truda ne žrtve, prevzelo je nalogo, ki bi po vseh premislekih pripadla našemu Narodnemu gledališču, to je, da spozna gledališke umetnosti željne ljudi z režijo, igranjem, inscenacijo, ličenjem (sminkanjem) ter z organizacijo gledališča. V to šolo vabi vsakogar, ki kaže zanimanje do teh predmetov, vabi pa tudi one, ki bi se radi za stalno priključili krogu šentjakobskih igralcev. Graje je vredno dejstvo, da iz leta v leto bolj pada zanimanje za aktivno sodelovanje v gledališki umetnosti med dijaki in akademiki. Pri tem se spominjamo časov, ko se v njej izživljali učiteljski častniki, ki so že po svoji funkciji, ki jo vršijo med narodom, poklicani v ta krog pa »žarvci« in »Preporodovci«, ki so pred leti redno gostovali v Drami.

Da ustreže željam vseh onih mladih talentov, ki v igranju še niso dovolj izvežbani, bo šentjakobsko gledališče zaključilo to šolo s produkcijo, v glavni gledališki sezoni pa bo prirejalo enkrat na teden predstave, pri katerih bodo sodelovali le novi igralci in igralke. Na ta način bo rešeno vprašanje, ki je že dolgo vznemirjalo upravo tega gledališča: kako zaposliti naraščaj, da ga priveže nase in ga temeljito vzgoji. Novincem pa bo ta načrt omogo-

Dobro namočeno-na pol oprano!

čil, da pokažejo svoj talent tudi v večjih vlogah in to v delih domačih pisateljev.

Z odobravanjem pozdravljamo to, za slovensko kulturo tako potrebno zamisel šentjakobskega gledališča, želimo mu, da bi mu v polni meri uspela in nam tako vzgojila novo vrsto igralcev in režiserjev. Vse one pa, ki se zastavljajo zanimajo, v prvi vrsti intelektualce, opozarjamo, da se odzovejo temu vabilu.

Praznik Sokola Vič-Ljubljana

je v nedeljo opravil svoj zmagoviti pohod, s katerim je dokazal, kako trdna je moč sokolske volje na zapadnem delu mesta velike Ljubljane. K podrobnemu poročilu v ponedeljskem »Jutru« priobčujemo danes nekaj slik, ki kažejo pogled na tribuno letnega telovadišča ljubljanskega Sokola, ki je bila med javnim nastopom polno zasedena, deco, ki po zaključku prostih vaj tekmuje s skokskim tekmo in našo junaško vojsko, ko koraka na telovadišče ob burnem pozdravljanju občinstva

Prvi nastop obveznikov telesne vzgoje

Ljubljana je prva v dravski banovini pričela praktično izvajati pouk obvezne telesne vzgoje. Kljub začetnim težkostim, ko je zlasti občutno pomanjkanje urejenih igrišč poleg ljudskih sol, se je že v kratkih 5 mesecih praktičnega dela pokazalo, kako potrebna je obvezna telesna vzgoja za mladino, ki se pripravlja za razne obrtniške poklice. Sistematsko obvezna telesna vzgoja vsestransko krepi telo, obenem pa vzgaja obveznike v disciplinirane člane družbe, razvija v njih čut skupnosti in krepi stanovsko zavest.

Da se tudi javnost seznani z delom mestne občine na polju obvezne telesne vzgoje, bodo ljubljanski obvezniki telesne vzgoje sodelovali ob gasilskem kongresu 15. t. m. pri glavnem nastopu na stadionu kot gostje. Obvezniki bodo pokazali javnosti s samostojno točko programa, kako se izvaja pouk obvezne telesne vzgoje v Ljubljani. Zvestoba kralju in državi, red in disciplina, telesna razgibanost, ki se najbolj nepriljubeno kaže pri tekmovalnih igrah, so osnova temu delu. Nastopi 400 obveznikov z razgibalnimi vajami in s skupinskimi igrami s težko žogo — medicinko, ko bo hkrati tekmovalo 20 vrst. Tako bomo pri prvem javnem nastopu ljubljanskih obveznikov tudi prvič videli vaje z žogo — medicinko.

Občinstvo, predvsem pa delodajalce, že danes opozarjamo, naj si ogledajo ta res zanimiva, a tudi slikoviti prvi nastop obveznikov telesne vzgoje, da jih njih navzočnost spodbode pri njihovem prizadevanju, da se pripravijo za krepke državljane, ki bodo tudi tedaj na mestu, ko bo domovina od njih zahtevala težke žrtve.

S skednjem je zgorel

Medtem ko je bila v neposredni bližini gasilskega veselja, je pogorel Hrenov skedenj na Verdu in z njim domači sin

Ljubljana, 7. avgusta
Na Verdu pri Vrhniki se je danes ponoči pripetila huda nesreča, ki je zahtevala življenje 18-letnega poestnikovega sina Cirila Hrena.

Domača gasilska četa je imela včeraj svoj običajno veselje, a ko so se ljudje po polnoči začeli razhajati, se je po vasi naenkrat raznesel klic, da gori. Zagorel je Hrenov skedenj tik vaše poti. Kar je bilo še gasilcev na kupu, so pohiteli do gasilskega doma in zavlekli brizgalno na požarišče. Kmalu za njim so prihiteli še gasilci z Vrhnike in s Stare Vrhnike. V plamenih je bil že ves skedenj, ki je bil poln slame in sena, v njem so bili shranjeni vozovi, poljedelski stroji in razno orodje, zraven pa je bila še skladišnica drv in butar.

Ko so okrog 2.30 gasilci zadušili požar, se je razvedela še druga, večja nesreča, ki jo je povzročil ogenj. Na skednju sta namreč spala domača sinova Tomaž in Ciril. Ko je bil skedenj že v plamenih, se je Tomaž zbudil, in ko je videl nevarnost, je skušal zbuditi še mlajšega brata. Hotel ga je za nogo potegniti k vratom, da bi se z njim spustil po lestvi na tla. V naslednjem trenutku pa se je zrušilo nanj goreče tramovje in sam je zgrmel na tla, medtem ko je Ciril ostal pod ruševinami. Po dolgem

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

iskanju so gasilci našli popolnoma zglajenelo truplo. Položili so ga v krsto in na mrtvaški oder v domači hiši.

Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno. Že ponoči so prišli na pogorišče orožniki z Vrhnike, ki so takoj uvedli preiskavo. Najbrž ga je zaneli nekdo, ki je po neprevidnosti vrzel goreč ostanek cigarete proti skednju, ni pa izključeno, da je bil ogenj podtaknjen. Škoda je precej velika, ker je razen skednja pogorelo tudi mnogo sena in ves inventar. Hudo se je opekeli po životu in po rokah tudi Tomaž, da je moral v bolnišnico.

Novi petdesetak v povečavi 1:1.5. Velik je kakor stari dvajsetak s premerom 31 mm

Novi dvodinarski in poldinarski kovanec v povečavi 1:2. Novi poldinarski kovanec je enako velik, kakor stari, novi dvodinarski kovanec pa je nekoliko manjši nego stari dvodinarski kovanec. (Glej članek na 5. strani)

Udeleženci prvega krožnega leta lahkih letal po Jugoslaviji

tem vojaškemu letalu, nekaj povsem drugega kakor v zaprtem potniškem. Sicer zaraz nekajlo brije, toda, temu se človek naglo privadi, zlasti če vidi pred seboj takega mojstra v letenju, kakor je g. Vukajlovič, je še sploh fant od fare. Z nagibom telesa je že v naprej nakazal gib, ki ga bo naredilo letalo in če si ta gib naredil tudi sam, si šele občutil vso slast letenja. Višek zračnega sprehoda je bilo vsekakor letenje tik nad savsko strugo od Ježice do Zalo- ga. In potem most, ki vodi k Sv. Jakobu: hopta, pa ga je letalo v elegantnem skoku preskočilo. Malo je požgečkalo v železcu, naslednjo sekundo pa je že prešlo. Zasmehal se je pilot in se pomežikaje obrnil nazaj k sopotniku. Še nekajkrat je ponovil poskok in ga združil z istočasnim zavojil. Mnogo prezgodaj je letalo sedlo pred hangar. Vsi smo se mu zahvalili za edinstveni užitek. Še enkrat, prisrčna hvala.

stri železnih živcev in mirne roke. Ko so se spustili na tla, smo jim hoteli čestitati, toda, ni jih bilo mogoče najti. Tihi in skriti so ostali ti anonimni junaki vsemirja, dobro vedoč, da so jih z zemlje opazovali še številni tovariši, zmorni prav takih in morda še večjih vratolomij. Spet enkrat smo se

Eskadrilja devetih bombnikov v bojni formaciji

lahko prepračili, da je skromnost najvišja vojaška čednost. Dejanje je dika vojaka, ne pa besedičenje in gromko ropotanje in rožlanje, kakor ga je danes toliko slišati po nemirnem svetu. Vsem tem anonimnim za dragoceno spoznanje, da je naša vojska pripravljena tudi v zraku, prisrčna zahvala!

M. P

Pogled na tisoče gledalcev, ki so napeto sledili poteku mitinga

Domače vesti

*** Počastitev spomina dr. R. A. Reissa.** Sokolsko društvo Beograd IV je v nedeljo na topčerskem pokopališču ob grobu dr. R. A. Reissa priredilo spominski obred, da počasti spomin tega velikega našega prijatelja, svetskega rojaka, ki je prišel v začetku svetovne vojne na srbsko fronto kot dopisnik svetovnih listov in se potem sam uvrstil med bore za naše osvoboditve. Publicist dr. Reissa, ki je pogumno razkrival svetu avstrijske grozote ter se pozneje hrabro boril v vrstah srbske vojske, si je po osvoboditvi izbral Jugoslavijo za svoj domovino, čeprav je doma v Švicu užival velik ugled kot znanstvenik in vseučiliški profesor in bi lahko dosegel dosti boljše kariere kakor pri nas. Sodeloval je kot strokovnjak pri reorganizaciji policijske službe, bil je uradnik neke banke, pred 10. leti pa je legel v prani grobu Beograjsko sokolsko društvo IV ima v svojem programu Petrove petletke tudi skrb za počastitev spomina na zaslužne može in ker spada grob dr. Reissa v društveno področje, prireja Sokol tam tudi vsako leto spominsko svečanost. Pri nedeljski svečanosti je starosta dr. Stefanović naglasil: Leta teko in v dar nam zapuščajo pozabljenosti, ki je za nekateri sicer olajšanje v žalosti, dočim pomeni pozabljenje velikih dogodkov in zaslužnih ljudi velik greh in neodpravičljivo nehalnost.

*** Smrt zaslužnega črnogorskega bojnika in naprednega gospodarja.** V okolici Nikšića je umrl v starosti 70 let barjaktar Radoje Rajčević, sin slavnega črnogorskega junaka, barjaktarja Boška Rajčevića, ki se je junaško boril proti Turkom. Turki so starega Boška po neki bitki ujeli in odvedli s seboj v Mostar, da bi ga tam obesili. Ko so vsi mislili, da je Boškova usoda zapečatena, je črnogorski vladar Nikola podelil barjaktarsko čast njegovemu sinu Radoju, ki je bil takrat še mladenič, a se je že odlikoval z velikim junaštvom v nekaterih bitkah. Nenačaka pa se je vrnil domov oče Boško, ki je Turkom utekel izpred vešal v Mostarju. Radoje je bil vreden sin svojega junaškega očeta. Junaško se je boril v mnogih borbah in v svojem kraju si je priboril ugled naprednega gospodarja. Po osvoboditvi se je pridružil zemljoradniški stranki in do zadnjega se je pošteno udeleževal tudi v zadružnem pokretu. Njegovega pogreba se je udeležilo mnogo ljudstva iz Nikšića in okolice, v slovo pa mu je govoril tudi član glavne odbora zemljoradniške stranke.

*** Opozorilo visokošolcem, ki študirajo v Beogradu!** Visokošolci, ki študirajo v Beogradu, najdejo najboljšo preskrbo v Studentskem domu kralja Aleksandra I. v Beogradu (ulica kralja Aleksandra, 75), kjer je na razpolago 474 mest. Za stanovanje (po 2 v isti sobi) in popolno preskrbo plačajo glede na dnevno mero svoj in svojih staršev, oziroma varuhov: pri obdajanju do 1000 din mesečno 510, med 1000 in 4000 po 600, čez 4000 po 750 din mesečno. Vplačuje se vnaprej, najkasneje do 10. vsakega meseca. — Za sprejem v dom se predlagajo posebne prijave, ki jih izdaja na zahtevo blagajna doma (po pošti v znakmah po 2.5 din). Prijavo je poslati domu najkasneje do 10. septembra, prilaga pa ji: kandidati, ki prihajajo z vseučilišč izven Beograda, neovržen prepis davčnega potrdila in potrdila o opravljenih izpitih; srednješolski abiturienti neovržen prepis davčnega potrdila in zrelotestna spričevala; kandidati, ki so bili v zadnjem poletnem semestru vpisani na beograjskem vseučilišču, ne prilagajo nobenih potrdil (originali vseh priloženih potrdil se morajo pokazati ob vstopu v dom); razen tega priloži vsak kandidat dopisnico s svojim naslovom, po kateri ga uprava do 25. sept. obvesti, če je sprejet ali ne. Sprejemajo se: študenti prava, filozofije, teologije, agronomije in gozdarstva, če niso še bili na vseučilišču 8 zaporednih semestrov; medicinci najdelj do konca XI. tehniki do konca X. semestra. — Sprejeti prijavljenci vstopajo v dom med 1. in 10. oktobrom vsak dan od 8.—12 in 15.—18.; kdor se ne javi do 10. oktobra, izgubi pravico sprejetja. S prehrano začne dom 11. oktobra. Ob vstopu preda vsak po 2 legitimacijski sliko, 100 din kavicje in 7 din za pravilnik in hišni red doma.

*** Vprašanje etazne lastnine.** Pred dnevi smo poročali o stališču, ki ga je zavzela Zveza društev hišnih posestnikov do zakonskega osnutka o ureditvi etazne lastnine. Na članek smo prejeli nekaj dopisov, opozarjamo na debato, ki ji bo odmerila prostor ponedeljska izdaja »Jutra« v svoji Javni tribini.

*** Telovadci in pesalci pozor!** Negujte telo in nose »SANOPEDOM«, da boste stalno zdravi! Glavna zaloga drogerija Jančigaj, Ljubljana (—)

NAŠE BRITVICE, tudi najcenejše bodo tudi Vas popolnoma zadovoljile!

*** Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** je prejela od g. Stanka Ribnikarja namesto cvetja na grob gosp. Ludvika Černeta 50 din ter od CM podružnice v Brezicah čisti dobiček CM kresa 148.50 din. Darovalcem iskrena hvala!

*** Načrti za razširitev beograjskega velesejmišča.** V dobi dveh let bo beograjsko velesejmišče močno razširjeno in izpremenjeno. V tehničnem odseku sejmiske uprave že precej časa izdelujejo načrte, ki bodo končani že v kakih 10 dneh in potem tudi kmalu odobreni. Po teh načrtih bo sejmisko mesto na levi obali Save tako razširjeno, da bo imelo v jeseni 1. 1941. že površino 360.000 kvadratnih metrov. Po prostoru se bo na ta način beograjski velesejem uvrstil med največje velesejme v Evropi. Poleg sejmišča bodo zgradili tudi hipodrom s tribunami za 50.000 gledalcev. Od druge strani pa bo sejmišče od velikega novega parka.

*** Proti sončarici uporabljajte Tschamba Fil.** Kr. dvorni dobavitelj Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5.

— Pri motnjah v prebavi, pri napetosti, vzdigovanju, zgagi, povzročenih po težki zapeki, je zelo primerno vzeti na večer pol kozarca naravnega »Franz-Josefov« grenke vode, zjutraj na tešče pa isto množino. Prava »Franz-Josefova« voda se izkazuje vedno kot popolno zanesljivo sredstvo za čiščenje črev.

Ree do min. soc. pol. in zdr. S-br. 15.485 25 V 35

*** Akademski pevski zbor bo zapel svoji pokroviteljici Nj. Vel. kraljici Mariji.** Kakor smo izvedeli iz vrst našega najboljšega pevškega zbora, bo imel APZ priložnost peti pred Nj. Vel. kraljico Marijo. Naši akademiki-pevci bodo svoji visoki pokroviteljici v soboto zvečer priredili uradno podokniko v poletnem dvorcu v »Suvoboru«. Ta vest je razveselila vse, ki poznajo odlične kvalitete našega zbora akademikov. APZ bo ob tej priložnosti podokniko priredil na Bledu slavnostni koncert, ki bo v dvorani »Prosvetnega doma«. Na koncertu bo izvajal izbran program slovenske umetne in narodne pesni. Želimo našim odličnim pevcom tudi ob tej priložnosti kar največ uspeha.

*** Iz finančne direkcije v Ljubljani.** Finančni direktor Avgust Sedlar bo od 8. t. m. do 5. septembra na rednem odmoru. Zastopal ga bo pomočnik finančnega direktorja g. Josip Satler.

*** Lovci pozor!** Zveza lovskih društev v dravski banovini preloži strelske tekme na 2. in 3. septembra t. l. — Odbor.

Obiščite 8. Mariborski teden

OD 5. DO 13. AVGUSTA 1939.
Polovici vožnja na železnih
od 1. do 17. avgusta 1939

VELIKA GOSPODARSKA IN KULTURNA REVILJA
Industrija - Trgovina - Obrt - Kmetijstvo
Velika tekstilna razstava - Turjakoprometna razstava - Gostinstvo - Vinarska pokusnja - Razstava narodnih veščin - Narodne glasbene razstave - Jubilejna gledališka razstava - Skautska razstava - Razstava malih živali - Številne specialne razstave - Koncertne in gledališke prireditve - Sportne prireditve

Veselični park na razstavišču itd. itd.
5.—6. avgusta FESTIVAL slovenskih narodnih običajev.
Obiščite Mariborski otok — najlepše kopališče v Jugoslaviji!

Obiščite zeleno Pohorje in sončni Kozjaki!
Obiščite vinorodne Slovenske gorice!
Obiščite veseli Maribor in njegovo okolico!

Mariborski teden je najlepša priložnost za obisk naše severne meje!

Obiščite zeleno Pohorje in sončni Kozjaki!
Obiščite vinorodne Slovenske gorice!
Obiščite veseli Maribor in njegovo okolico!

Mariborski teden je najlepša priložnost za obisk naše severne meje!

zació je ošeparili več sto lahkovernih ljudi v državi. Po Bosni in Vojvodini so potovali njegovi agenti, ki so ljudem pripotovali, naj vložijo svojo gotovino in vložne knjižice v novo banko, ki daje visoke obresti. Policija domneva, da je Andrić ogoljufal nad 400 oseb. Samo po poštni hranilnici v Sarajevu je prejel nad 100.000 dinarjev vlog za svojo banko. Izpostavljali si je dovoljenje za ustanovitev gospodarske poslovalnice in agenti, ki jih je našel so bili menda prepričani, da delajo za legalno podjetje. Ko so sleparja zaprili, so našli pri njem samo 100 din in cele kupe reklamnih priporočil za kreditno banko. Slepar je dobil v nekaj tednih tudi lepo število vložnih knjižic od raznih denarnih zavodov, a še ni ugotovljeno, kje jih je vnovčil ali pa skrival z gotovino vred.

Iz Ljubliane

u— Ali poznate samarijane in samarijank RK? Pod zastavo Rdečega križa nastopajo tri požrtvovalni prostovoljci vselej in povsod, kjer je ogroženo življenje in zdravje človeka, ter nudijo pomoč vsakomur brez ozira na versko in nacionalno prepričanje. Idealno je delo naših samarijanov v mirnem času. Če pa izbruhne vojna, česar nas bog obvaruj, so spet samarijani prvi na krvavih bojnih poljanah, kjer rešujejo življenje ranjenih vojakov ter lajšajo njihove bolečine. Premalo cenimo to legio ljubezni do bližnjega, ki si hoče zgraditi svoj dom, kjer se bodo opremili in vžebali za svoj izvršeni poklic. Podprite naše idealne in požrtvovalne delavce! Kupite in razprodajte tomboleske karte RK. S tem boste pokazali simpatije do naših samarijanov in jim izkazali priznanje za njihovo plemenito delo. Naša pisarna: Gosposvetska cesta 2/II, štev. našega telefona 40-31.

Dr. Mavricij Neuberger

Ljubljana — Vilharjeva 21.
ne ordinira od 9. do 23. avgusta.

u— Vernikom pravoslavne cerkve se sporoča, da se je pisarna cerkvene občine in pravoslavne župnega urada preselila v Subitevo ulico 3-II.

u— Pročelnik. Zavarovalnica »Jugoslavija« se je preselila iz sedanjih prostorov na Trstevski cesti 15, v svojo palačo na Aleksandrovi cesti 11, nasproti opernega gledališča.

u— Šola za telesno vzgojo v Beogradu. Vsem, ki se nameravajo vpisati v to šolo, daje podrobna pojasnila mestni odsek za telesno vzgojo v Auerspergovu palači. Gosposka ul. 15. Prošnje morajo biti vložene na ministrstvo za telesno vzgojo do 25. t. m.

u— Skupna vaja za nastop obveznikov telesne vzgoje ob gasilskem kongresu. Ker v nedeljo zaradi dežja ni moglo biti vaje za nastop, se prične skupna vaja v četrtek 10. t. m. pol ure prej kot je bilo objavljeno v krožnici. Zbor točno ob 17. pred ljudsko šolo za Bežigradom. Delodajalci so naprošeni, da obveznike o pravem času izpuste iz obratov.

ATELJE »DORCA«

TAVČARJEVA 31.

vsled odpotovanja zaprt do 21. VIII. t. l.

u— Nesreča s kolesom. Včeraj ponoči so mestni reševalci pripeljali na kirurški oddelek 40letnega minerja Karla Morela, ki je po rodu iz Dola v okolici Vidma pri Krškem, zaposlen pa je v okolici Ljubljane. Pri mitnici na Tržaški cesti je tako nesrečno padel, da je dobil precej hude notranje poškodbe.

Iz Celja

u— Pevski koncert mariborskega »Jadrana« v Celju. Pevsko društvo »Jadrana« v Mariboru, ki ima najboljši pevski zbor med vsemi imigrantskimi zbori, bo priredilo pod okriljem društva »Sočes« v Celju v nedeljo 20. t. m. od 10.30 do 12. velik koncert v mestnem parku v Celju. Moški zbor 45 pevcev bo izvajal 17 narodnih in domoljubnih pesmi. Že danes opozarjamo vso našo javnost na to prireditev.

u— Poročilo o smrtni žrtvi prometne nesreče v Drešnji vasi ki smo ga objavili v nedeljski številki, izpopolnjujemo v toliko, da je poškodb za prevoz ponesrečenega Stanka Korenta iz Ljubljane domov in za njegov pogreb pokojnikova rodbina in da Korentovo truplo ni bilo prepeljano iz Ljubljane v domači kraj na prizadevanje članov gasilske čete v Arji vasi.

u— Lepota celjskega kolodvora je nespremenljiva. Ne vemo že več kako dolgo je od tedaj ko se začel renovirati pročelje železniškega postajnega poslopja v Celju. Vsi smo pozdravili to delo, saj je bil tudi že skrajni čas, da se da poslopju nekoliko prijaznejše in dostojnejše lice. Promet v Celju ni ravno majhen, pa smo vsi upravičeno upali, da dobi mesto Celje vsaj na zunan dostojno urejeno kolodvorsko poslopje, ako že sicer vsled pomankanja sredstev ni moglo odstraniti nedostatkov prometa, ki so v zvezi z železnimi napravami in premalimi kolodvorskimi prostori. Pa je nevidna in nezna sila kar nenkrat ustavila započeta dela na obnovi poslopja. In tako še danes vse lepo počiva in čaka železnih jenskih dni. »Slovenec« je že »edaj dal potreben pouk in je povedal, ta se menda zato ustavlja, da se bo še vse lepše priredilo v najkrajšem času. Ta najkrajši čas pa je kakor vse kaže še močno podoben tudi nujnosti, s katero se dovršuje dela na planskem domu pod Tovstom ki počiva že štiri leta. Mi »Slovenec« prav radi verjamemo vse, kar nam pove, pa še vedno upamo, da bo kolodvorsko poslopje v Celju obnovljeno vsaj do prihodnje sivega dne »Celtske razstave«, ako jo bodo že kdaj priredili v takem obsegu in aranžmanu kakor letos.

u— Usoden karambol v St. Juriju. V soboto popoldne je trčil 38letni trgovski pomočnik Albin Rautar z Lesičnega na križišču v St. Juriju ob ul. 2.1. z motornim kolesom v neki avtomobil Motorno kolo se je pri karambolu razbilo, Rautar pa si je zloimi levo nogo.

u— Lotanjo mu je zdrobil. V nedeljo okrog 20. sta dva hlapca gostilničarja Canka v škojki vasi pri Celju na cesti v škojki vasi napadla 28letnera v železnici v St. Juriju zaposlenega delavca Martina Stropnika iz škojke vasi. Eden izmed hlapcev je udaril Stropnika z nekim ostrim lesenim predmetom z vso silo po glavi. Preseljal mu je kožo na temenu in mu zdrobil lobanjo. Nevarno poškodovanega Stropnika so prepeljali z reševalnim avtomobilom

Razkošen film iz mladostne dobe princeze Sisi — poznejše cesarice Elizabete! Danes nepreklicno zadnjikrat ob 16., 19. in 21. uri. — KINO UNION, tel. 22-21

Trudi Stark, Otto Tressler, Paul Hörbiger, Hansi Knoteck

Mala princesa

Kranjska gora 6. avgusta

Nad Prisankom so plavali temni oblaki, ko so danes popoldne spremili ponesrečenega Srdjana Svetka k večnemu počitku. Pred hišo žalosti se je zbrala velika množica domaćinov in letoviščarjev, prihiteli pa so tudi številni pogrebci iz sosednjih krajev, da izkažejo pokojniku poslednjo čast. Domači pevski zbor je zapel pred hišo turobno »Poljana toži«, nakar je krenil žalni sprevod proti pokopališču. Krsto s posmrtnimi ostanki so nosili Svetkovi prijatelji, ki so bili z njim na zadnjem usodnem izletu, za krsto pa so se razvrstili pokojnikovi bližnji sorodniki ter ostalo številno občinstvo, med katerimi je bilo opaziti g. prof. Čopiča, kot zastopnika direktorja državnega učiteljskega v Ljubljani, ni banovinskega zdravnika dr. Josipa Volbana ter zastopnike raznih organizacij. Številne vence so nosili Srdjanovi ožji prijatelji, šolski tovariši ter člani raznih organizacij, pri katerih je bil pokojnik včlanjen. Pri odprtem grobu sta se poslovala od pokopnega tovariša učiteljskinega Lovro Godec ter Duka Erbes, katerih govor sta segla vsem navzočim globoko v srce. V srce segajoča pesem »Blagor mu, ki zaključila pogrebno svečanost izza črnih oblakov pa so se prikrali svetli sončni žarki ter poslali dragemu Srdjanu poslednji poljub.

Spet so se zablskali noži

Maribor, 7. avgusta.

V Grajski gostilni na Fali so bili sinoči zbrani fantje, ki so veselo popivali. V gostilni so bili poleg domaćinov tudi delavci Hrvti, ki so zaposleni pri gradnji poti ob falski pečini. Tedaj delavcev je okoli 70. V soboto so prešli mezo in so si privoščili v nedeljo nekoliko razvedrila. V Grajski gostilni je bilo ves čas živahno, prijetno razpoloženje. Okoli 21. pa je nastal incident. Na eni strani so bili domači fantje, na drugi strani pa delavci Hrvti. Pikre opazke so poglabljale nerazpoloženje, sledilo je izjavnost, ki je prešlo v prepir in krvav spopad, ki se je končal s prelivanjem krvi.

Na bojišču je obležal, strahotno razmesarjen z noži, 25 letni kmečki sin Andrej Lampreht iz Ciznata. V divjem spopadu so se zablskali noži in napadali so se v besnem sovraštvu svojo žrtev grozno zmrcavili. Nesrečni Lampreht je bil ves preboden, pri priti mrtev. Druga žrtev je bil 27 letni delavec Franc Burja. Po vsem telesu ima težke rane, ki so mu jih prizadejali z noži. Darjo so prepeljali v mariborsko bolnišnico. Pri spopadu so se skupili še trije drugi fantje, ki pa so odnesli le lažje poškodbe in se porazgubili v noč. Pokol je zbudil med navzočimi strah, ki mu je sledil paničen beg; dogodek sam pa je zbudil po vsem Pohorju vznemirjenje. Orožniki so pričeli s temeljitimi poizvedbami in so glavne krivice že polovili in zaslišali. Danes popoldne je bila sodna obdukcija trupla nesrečnega Andreja Lamprehta.

Razkrinkanje drzne vlomilske tolpe

Kranj, 5. avgusta

V tem tednu je imela kranjska policija polne roke dela, da pojasni številne tatvine in vlome, ki so bili izvršeni v predmestju. Prvi vlom je bil v ponedeljek ponoči na Jezerski cesti. Vlomilci so se spazili skozi okno v stanovanje g. Oprešnika in mu odnesli kup razne obleke, dve steklenici likerja in dva para čevljev. Naslednjo noč so isti vlomilci obiskali stanovanje g. Sturma tudi na Jezerski cesti, odkoder so istotako odnesli nekaj obleke in 600 din. Še isti večer so skušali vlomiti na poti v Stroto dolino v Mayrjevo hišo, toda so bili preprečeni. Policija je pričela sumiti, da so tu na delu eni in isti vlomilci, ki se dobro razumejo na svoj posel.

To sumnjo je bil potrdil drzen vlom v Prešernovo tovarno čevljev na Blejski cesti. Isti vlomilci so v noči od srede na četrtek vlomili v skladišče tovarne in odnesli kup usnja in kruponov v skupni vrednosti 34.000 din. Vlomilci so se povzpeli preko ograjenega zidu in po ceveh do skladiščne okna, kjer so odstranili železno travero, ki je zapirala okenski okvir. Skozi to okno so nato zmetali kože, katere so naložili na ročni voziček in vse skupaj odpeljali v noč. Svoje delo so opravljali zelo hitro in so v naglici pustili pod oknom še 8 kož in en krupon.

Ko so drugo jutro domači odkrili vlom, so ugotovili, da je moral biti tu udeležen človek, ki je razmere v tovarni dobro poznal. G. Prešern je nemudoma obvestil policijo, ki je odšla za sledjo vozička. Sled je vodila po Savskem dvoredu do Struževga, nato pa čez železniški most, kjer se je končala. Tu so nato začeli raziskavati in so končno našli kožo ter krupone, skrite pod mostom v neki jami, prekrito z vejami.

V istem času, ko se je policija vračala z mosta, se je pripeljal s kolesom iz Struževga neki Košir Alojzij, doma iz Poljan, ki je bil predčasno uslužben pri Prešernu. Ker je g. Prešern že prejel podal sum o njem, je policija na mestu aretirala. Pri zaslišanju je pod težo dokazov omagal in priznal soudeležbo. Izdal pa je še druga poudarila, nekega brezposelnega Demšarja Aleša iz Selške doline. Še istega dne je policija prišla tudi tega in še tretjega pomagača, ki je stal na straži. Ta tričlanska tolpa je dolgo časa vršila svoj posel z izredno spretnostjo večjih vlomilcev. Da so se na svoj posel dobro razumeli, je razvidno iz tega, da so pri vseh vloh nosili rokavice in so tudi vsako sled skrbno zabrisali za seboj. Toda to pot so se ujeli.

u— Vlomilski smola. V trafiko Katarije Dancel na Betnavski 110 sta hotela vlomiti mlada moška. Njuno namero pa je preprečil strožnik. Ko se je približal, sta oba moška izginila v temo.

u— Na Dunaj ob priliki jesenskega veletrga priredila Putnik, Maribor trdovrni izlet z luksuznim avtomobilom od 17. do 19. septembra za le din 280.—. Prijavite se takoj! (—)

u— Dr. Rudolf Lovrec ne ordinira do 26. avgusta (—)

u— Predstojništvo policije razpisuje nabavo enega štirisedeznega osebnega zaprtega avtomobila in enega motornega kolesa s prikolico. Ponudbe je vložiti do 12. t. m. pri predstojništvu mestne policije v Mariboru.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Gospodarstvo

NAŠI NOVI KOVANCI

Ze v nedeljski številki smo objavili uradno sporočilo, ki pravi, da pridejo prihodnji teden, to je v sredo 16. t. m. povsod v državi istočasno v promet novi srebrni kovanci po 50 din in 20 din, ter novi kovanci iz aluminijevega bronca po 2 din in 50 par. Se sredi leta 1937 je izšel zakon o odtegnitvi starega kovaneja denarja iz obtoka in o kovanju novega. Ta zakon je bil izdan zaradi tega, ker se je izkazala potreba izdati kovance v primernejši obliki. Povečini so preveliki, kar velja zlasti za petdesetake na tudi za kovance po 25 par, ki imajo isto velikost, kakor kovanci za en dinar. Tudi po barvi kovine se sedanji kovanci med seboj skoraj ne razlikujejo.

Po zakonu iz leta 1937 so novi kovanci po 50 in 20 din kakor sedanji iz srebra, vendar so nekoliko manjši. Novi kovanci po 10 din po zakonu iz 1937 ne bodo več iz srebra, temveč iz čistega niklja in bodo tudi nasproti starim kovancem nekoliko manjši. Kovanci po 2 din, 1 din in 50 par bodo iz aluminijevega bronca. Kovanci po 25 par na iz bakra z malenkostnim dodatkom aluminia. Prav tako kovanci po 10 par, ki bodo imeli vrhu teza v sredini luknjico v premeru 4 mm.

Zaenkrat pridejo v promet le novi kovanci po 50 din, 20 din, 2 din in 50 par, pozneje pa bodo prišli še v promet novi kovanci po 10 din, 1 din, 25 par in 10 par, tako da se bo izmenjava starih kovancev za nove izvršila v dveh etapah.

Dolžnost sprejemanja za plačilo

Po novem zakonu so državne, banovinske in občinske blagajne dolžne sprejemati kovance po 50 din, 20 din in 10 din v neomejenem znesku, kakor doslej. Zasebniki pa so dolžni sprejemati kot plačilno sredstvo za 1000 din (doslej tudi za 1000 din) kovancev po 50 din, za 1000 din (doslej za 500) kovancev po 20 din in za 500 (doslej za 500) kovancev po 10 din in sicer ob enem izplačilu.

Nadalje so državne, banovinske in občinske blagajne dolžne pri vsakem izplačilu sprejeti do zneska 2000 din kovancev po 2 din, in do zneska 1200 din kovancev po 50 par; zasebniki pa so dolžni pri vsakem izplačilu sprejeti do zneska 500 din kovancev po 2 din in do zneska 100 din kovancev po 50 par.

Iz prometa vzeti kovanci po 50 din izgube značaj plačilnega sredstva v 6 mesecih, iz prometa vzeti kovanci po 20 din, 2 din in 50 par pa v enem letu.

Finančno ministrstvo opozarja v zvezi s puščanjem v promet novih kovancev, da bodo dosedanjim kovancem, ki se vzamejo iz prometa, v razmeroma kratkem času izgubili veljavo. Stari kovanci po 50 din se morajo vzeti iz prometa v roku šestih mesecev; po preteku tega roka, to je 16. februarja 1940, prenehajo biti zakonito plačilno sredstvo in se bodo lahko le še v naknadnem roku 6 mesecev zamenjali pri blagajnah Narodne banke in pri državnih finančnih ustanovah. Stari kovanci po 20 din, 2 din in 50 par se vzamejo iz prometa v roku enega leta; po preteku tega roka, to je 16. avgusta 1940, prenehajo biti zakonito plačilno sredstvo in se po tem datumu lahko le še v naknadnem roku 6 mesecev zamenjajo pri Narodni banki in pri državnih finančnih ustanovah.

Kovanci po 50 din bodo torej izgubili svojo vrednost v roku enega leta, kovanci po 20 din, 2 din in 50 par pa v poldrugem letu. Zato bo moral vsak do tega roka zamenjati stare kovance za nove, da se obvaruje izgube. Kovinska vrednost kovaneja denarja je namreč razmeroma majhna. Stari srebrni kovanci po 50 din vsebujejo le 17,2 grama čistega srebra v vrednosti nekaj nad 12 din, stari kovanci po 20 din pa vsebujejo le 7 gramov čistega srebra v vrednosti okrog 5 din. Nikomur se torej ne izplača hraniti stare srebne kovance, četudi bodo novi srebrni kovanci manjši, desetaki pa sploh ne bodo več iz srebra. Ne samo pri nas temveč tudi v drugih državah je kovinska vrednost kovaneja denarja razmeroma majhna v primeri z nominalno vrednostjo, predvsem zaradi tega, da ne bi ob eventualnem znatnejšem povišanju svetovne cene srebra ali ob manjši spremembi denarne vrednosti kovanci dobili večjo kovinsko vrednost nego znaša nominalna vrednost in bi potem izgubili iz prometa, kakor se je to že zgodilo v nekaterih državah. Sicer pa kovani denar nima svoje vrednosti od vrednosti vsebovane kovine; kovanci, ki jih izdaja država, imajo svojo vrednost zaradi tega, ker jih državne blagajne vsaki čas zamenjajo za bankovce Narodne banke in je njihova vrednost proglašena z zakonom.

Novi kovanci po 50 din

Novi petdesetaki so manjši od dosedanjih petdesetakov. Kakor stari petdesetaki vsebujejo tudi novi 75% čistega srebra (750 delov srebra na 100 delov zlitine). Ker so manjši tehtajo le po 15 gramov (dosedanjih tehtajo 23 gramov). Medtem ko imajo stari kovanci v premeru 36 mm, znaša premer novih kovancev le 31 mm, to je prav toliko, kolikor znaša premer starih dvajsetakov. Ker bodo imeli novi petdesetaki enako velikost, kakor stari dvajsetaki, zato se vzamejo istočasno iz prometa tudi stari dvajsetaki in se zamenjajo z novimi, manjšimi.

Novi kovanci po 20 din

Novi dvajsetaki so sicer manjši, vendar so izdelani iz finejšje zlitine. Medtem ko vsebujejo stari dvajsetaki 50% čistega srebra, vsebujejo novi 75% čistega srebra. Teža novega dvajsetaka znaša 9 gramov (stari tehtajo 14 gramov). Po velikosti bodo, kakor rečeno manjši, kakor stari dvajsetaki, vendar večji, kakor stari desetaki. Njihov premer znaša 27 mm, medtem ko znaša premer starih dvajsetakov 31 mm, starih desetakov pa 25 mm.

Novi desetaki in dvajsetaki imajo gladko rob z napisom »Bog čuva Jugoslavijo« (doslej so imeli tak rob le stari petdesetaki, medtem ko imajo stari dvajsetaki nazobčan rob). Napis so pri novih petdesetkih v celoti, pri novih dvajsetkih pa v latini.

Novi desetaki, ki zaenkrat še ne pridejo v promet bodo, kakor smo že omenili iz

nikla in bo njihov premer zmanjšan od sedanjih 25 na 23 mm.

Novi kovanci po 2 din

Tudi novi dvodinarski kovanci so manjši v primeri s starih. Njegov premer znaša 24,5 mm (stari meri 27 mm), njegova teža pa znaša le 5 gramov (stari tehtajo 10 gramov). Izdelan je iz zlitine, ki vsebuje na 1000 delov 910 delov bakra in 90 delov aluminia (stari dvodinarski kovanci so izdelani iz zlitine, ki vsebuje 25% nikla in 75% bakra).

Iz enake zlitine bodo pozneje prišli v promet tudi endinarski kovanci, ki bodo imeli v premeru 21 mm (sedanji imajo 23 mm).

Novi kovanci po 50 par,

Novi poldinarski kovanci imajo enako velikost, kakor sedanji, to je 18 mm v premeru. Ker pa so izdelani iz aluminijevega bronca (v enaki zlitini, kakor dvodinarski kovanci) zato tehtajo le 2 grama, medtem ko tehtajo stari poldinarski kovanci 2,5 grama.

Kakor rečeno bodo pozneje prišli v promet še kovanci po 25 par iz bakra (na 1000 delov zlitine 980 delov bakra in 20 delov aluminia) s premerom 20 mm in novi bakreni kovanci po 10 par, ki bodo imeli 17 mm, v sredi pa luknjico s premerom 4 mm.

Naš bodoči obtok kovancev

Ko bo v celoti izvršena zamenjava vseh starih kovancev bomo imeli naslednje vrste kovaneja denarja:

kovanci po din:	premer:	teža:	kovina:
50	31 mm	15 g	srebrna zl.
20	27 mm	9 g	srebrna zl.
10	23 mm	5 g	čisti nikelj
2	24,5 mm	5 g	alum. bron
1	21 mm	3,5 g	alum. bron
0,50	18 mm	2 g	alum. bron
0,25	20 mm	2,5 g	baker
0,10	17 mm	2 g	baker

Kovanci, ki so izdelani iz enake barvne zlitine, se bodo torej po velikosti točno razlikovali, v ostalem pa se bodo kovanci razlikovali po barvi kovine.

Z zakonom o odtegnitvi starega kovaneja denarja iz obtoka in o kovanju novega, ki je bil izdan leta 1937 se celotni obtok kovancev v naši državi nekoliko poveča. Ko bo v celoti izvršena zamenjava starih kovancev za nove, bo slika obtoka kovaneja denarja naslednja (v primeriz vrednostjo izdanih kovancev stare emisije):

kovanci po:	nova izdaja	stara izdaja
50 din	500 milij. din	550 milij. din
20 din	300 milij. din	250 milij. din
10 din	250 milij. din	200 milij. din
2 din	150 milij. din	100 milij. din
1 din	100 milij. din	75 milij. din
0,50 din	50 milij. din	25 milij. din
0,25 din	10 milij. din	12 milij. din
0,10 din	2 milij. din	—

skupaj 1362 milij. din 1212 milij. din

Kakor je iz gornje primerjave razvidno, bo država v celoti izdala za 1362 milijonov novih kovancev, medtem ko je bilo starih kovancev izdanih za 1212 milijonov. Izdaja kovancev po 50 din se zmanjša za 50 milijonov, medtem ko se poveča izdaja kovancev po 10, 20 in 2 din za 150 milijonov, in izdaja kovancev po 1 din za 25 milijonov. Število kovancev po 50 par pa se podvoji, zato pa se zmanjša število kovancev po 25 par za toliko, kolikor bo izdanih novih kovancev po 10 par.

Seveda tudi v bodoče ne bodo vsi izdani kovanci v obtoku in bo znatna rezerva ležala pri Narodni banki, kjer znaša že sedaj zaloga kovaneja denarja iz nikla in srebra običajno 200 do 250 milijonov din.

Dobiček za državo

Vprašanje je tudi, kakšen dobiček bo imela država pri izdaji novih kovancev. Za državo nastane dobiček pri izdaji kovancev le tedaj, če se kovanci na novo izdajo brez zamenjave za stare kovance. Če pa se stari kovanci zamenjajo za nove, ima država predvsem stroške za kovanje. V našem primeru pa bodo ti stroški več nego pokriti že s tem, da bo država za izdajo novih kovancev porabila manj kovine. Doslej izdani stari kovanci po 50 in 10 din so vsebovali 347 500 kg srebra, novi kovanci po 50 in 20 pa bodo v celoti vsebovali le 312 750 kg srebra. Ker novi desetaki ne bodo iz srebra, bo država pridela razliko t. j. 133 750 kg srebra v vrednosti skoro 10 milijonov din. Dobitek pa bo imela država predvsem od povečanja skupne izdaje kovancev od 1212 na 1362 milijonov din.

Ker dobi država srebro za nove kovance iz starih kovancev, bo povečanje obtoka srebrenikov za 50 milijonov skoro v celoti predstavljalo dobiček. Tudi pri izdaji kovancev po 10 in 2 din in 1 din bo imela država dobiček, ker ima kovina na razpolago od obtoka starih kovancev. Če bo stal novi desetak državo 1 din, bo pri povečanju emisije za 50 milijonov din imela 45 milijonov din dobička. Tudi od povečane emisije dvodinarskih in endinarskih kovancev bo država imela nekaj dobička.

Kovinska vrednost novih srebrenikov

Kakor smo že omenili je že kovinska vrednost starih srebrenikov razmeroma majhna, kovinska vrednost novih srebrenikov pa bo deloma še manjša. Novi petdesetaki vsebujejo 11,2 grama čistega srebra v vrednosti okrog 8 din. Kovinska vrednost novega petdesetaka znaša torej 16% nominalne vrednosti. Novi dvajsetaki bo vseboval pri teži 9 g 6,75 g čistega srebra v vrednosti 4,90 din in znaša torej pri dvajsetaku kovinska vrednost 24,5%.

Gradnja proge Črnomelj-Vrbovsko

Na naš nedeljski članek pod gornjim naslovom smo dobili od merodajne strani naslednje pojasnilo: Po neuspelih licitacijah je prometno ministrstvo izdalo letos v marcu odlok, da se gradnja prvi in tretji osek železniške proge Črnomelj-Vrbovsko v državni režiji. Z istim odlokom je bil imenovan odbor, ki naj izvrši gradnjo obeh odsekov. V mesecu junij

ju je odbor dobil nalogo, da naj prevzame tudi gradnjo ostalih treh odsekov. Za dograditev spodnjega ustroja in visokih zgradb na vsej progi je bil postavljen rok 36 mesecev in mora odbor ta dela končati do konca marca 1942. Rok treh let ni pretirano dolg, ker je treba pri Vrbovskem zgraditi tudi tunel dolga 2257 m, dela na prvem, četrtem in petem odseku povoljno napredujejo, dela na drugem in tretjem odseku pa pridejo na vrsto prihodnje leto. Število delavcev na progi znaša danes okrog 1100. Odbor je sklenil razpisati licitacijo za 3 km proge prvega odseka zaradi tega, ker zahteva delo v dotičnem terenu posebne strojne naprave, ki jih odbor zaenkrat nima. Kakor je razvidno iz razgleda o licitaciji za gradnjo tega dela proge mora podjetnik imeti na razpolago avtomatski eksplozivni nabijač za nabijanje zemlje v nasipih.

Kako kaže letos hmelj

Se pičlih štirinajst dni nas loči od glavnega obiranja hmelja. Kakršne so pa sedaj vremenske razmere, nam obetajo še za teden dni pretežno suho vreme brez večjega deževja in je zato verjetno, da bo hmelj naglo zorel in se bo obiranje pričelo že po prazniku 16. t. m. Poglejmo torej, kako letos kaže pridelek!

V naši banovini je nekaj moče v zadnjem času pripomoglo, da se je hmelj lepo skobil in se ni več bati, da bi nam suša pokvarila kakovost pridelka in bi ostale kobule drobne in zakrpele. Peronospora, ta nevarna sovražnica lepega, zelenega blaga, se pri goldingu kaj malo kaže med rastjo na listu. Kljub temu pa so naši hmeljarji vse leto pridno škropili in si tako zavarovali v barvi dober pridelek. S početka je bil cvetni nastavek redek, sedaj se je pa lepo zgostil in bomo imeli srednjedobro letino. Vpoštevajoč veliko novih nasadov v zadnjih treh letih lahko cenimo letošnji pridelek na 30 do 35.000 metriskih stotov. V Vojvodini je hmelj precej trpel po vremenskih katastrofah, vendar pa so se nasadi še precej popravili, dasiravno močno trpijo sušo in se pojavlja v večji meri rdeči pajek. Množina pridelka bo komaj dobra polovica normalnega, če se ne pride do poslabšanja zaradi suše.

V Nemčiji in na Češkem so imeli letos mnogo slabše vreme, kakor pri nas, zato pa tudi tamkaj hmeljski pridelek ne bo kaj poseben in računajo le s pičlo letino. Nedavno je zasedala v Hamburgu gospodarska skupina za pivovarstvo in sladstov, kjer so poročali, da je Nemčija letos znižala hmeljsko površino za 1500 ha, s katerih si obetajo 160.000 metriskih stotov pridelka, od teh pa bi ostalo za izvoz kakšnih 40.000 metriskih stotov. V Protektoratu pa računajo isti vir z izvoznim prebitkom 25.000 metriskih stotov. Ta cenitev je vsekakor precej obilna, toda bi tudi, če obdrži veljavnost, ne pomenila veliko na svetovnem trgu. V Franciji in na Poljskem ne bo kaj prida pridelek in bo zastojalo celo za lanskim. Prav tako tudi v Belgiji, kjer plačujejo letošnji hmelj v predprodaji po isti ceni kakor lanskega, po 28 din za kg. Pripomniti moramo, da belgijski hmelj ne spada med kvalitetne vrste. V Angliji ne kaže rastlina slabo, pač pa trpi v Ameriki suša.

O kakšnih številkah glede cen našemu letošnjemu hmelju govoriti je kljub splošno za nas ugodnemu položaju preuranjeno. Eno pa je danes gotovo, če ne pride vprav sedaj do kakšnih resnejših svetovnih političnih zapletov: Kdor bo imel lepo obrano in pravilno posušeno in v barvi gladko blago, ga bo lahko in po dobri ceni prodal. Starih zalog kakovostnega blaga namreč ni pri hmeljarjih ne pri trgovcih pivovarne pa so le pičlo založene.

— K —

Gospodarske vesti

— **Novo gospodarske uredbe.** V »Službenih novinah« so objavljene naslednje uredbe z zakonsko močjo ki so stopile v veljavo dnem v veljavo: uredba o rezervacijah živil, uredba o izpremembah in dopolnitvah uredbe o odkupu domačega bombaža, uredba o izpremembi uredbe o trgov. skih, industrijskih in obrtniških zbornicah (razveljavlja se § 40 uredbe) ter uredba o dopolnitvi uredbe in pravilnika o zaščiti pred letalskimi napadi.

— **Razpis pripravniških mest pri DBH.** Državna hipotekarna banka razpisuje v »Službenih novinah« natečaj za 50 uradnih pripravnikov pri svojih podružnicah in agencijah. Pripravniki se sprejemajo na podlagi uspeha, ki ga bodo pokazali pri sprejemnem izpitu. Sprejeti bodo 5 kandidatov, ki so absolvirali gospodarsko komercialno visoko šolo v Zagrebu ali pa njej sorodno šolo v inozemstvu oziroma so dovršili pravno fakulteto za abiturientskim tečajem. Za ostalih 45 kandidatov se zahteva absolvirana državna trgovska akade. mija ali pa njej sorodna šola v inozemstvu, oziroma srednja šola za abiturientskim tečajem. Starost kandidatov ne sme biti nad 30 let. Prednost imajo kandidati z znanjem tujih jezikov, stenografije in strojeplaja.

— **Popravl.** V nedeljskem članku pod naslovom »Nujno potrebna revizija predpisov o pobiranju obrambnega prispevka« bi se moral predzadnji stavek glasiti takole: Obrambni prispevek znaša pri majhnih hišah ki so obremenjene le s 6% zgradarino namesto 20 do 30% zemljarine kar 40 do 60%, pri večjih hišah 6% zgradarino, namesto 20 do 30% zgradarino kar 40 do 60%, pri večjih hišah, faktično obremenjenih z zgradarino.

— **K notici pod naslovom »Izvoz zgodnjega sadja onemogočen«**, ki je izšla med gospodarskimi vestmi dne 25. julija t. l., pojasnjujemo da te vesti nismo prejeli od Združenja sadnih izvoznikov v Mariboru.

Reče

7. avgusta
Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinski čeki nespremenjeno 14,30, bolgarski klirinski čeki so se v Ljubljani nudili po 84 v Zagrebu pa je bilo povpraševanje po 81 in v Beogradu po 82 din za 100 din nominala. Grški boni so se v Zagrebu nudili po 32,25 v Beogradu pa je bil promet po 32. Na svobodnem deviznem trgu notirajo angleški funti nespremenjeno 258.

Na zagrebškem efektivnem tržišču je voj na škoda pri slabi tendenci notrala 465 — 468 (v Beogradu je bil promet po 466 — 466,50). Zaključki so bili še v 6% dalmatinskih agrarnih obveznicah po 83 (v Beogradu po 83,75) in v 7% investicijskem posojilu po 99,75 (v Beogradu po 101,50). Končno je bil še promet v delnicah Trboveljske po 174 — 176.

Le zdravnik zna ozdraviti bolnika

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinsko milo Zlatorog da gosto belo peno, ki z lahkoto odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

DEVIZE

Ljubljana. Oficijelni tečaji: London 205,70 — 208,90, Pariz 118,15 — 118,45, New York 4376,75 — 4436,75, Curih 995 — 1005, Milan 231,45 — 234,55, Praga 151 — 152,50, Amsterdam 2342,50 — 2350,50, Berlin 1768,12 — 1785,88, Bruselj 746,50 — 758,50. Tečaji na svobodnem trgu: London 256,40 — 259,60, Pariz 144,83 — 147,13, New York 5459,88 — 5519,88, Zeneva 1239,57 — 1249,57, Amsterdam 2920,05 — 2958,05, Bruselj 930,53 — 942,53.

Curih. Beograd 10, Pariz 11,7275, London 20,7275, New York 44,75, Bruselj 75,25, Milan 23,30, Amsterdam 236,00, Berlin 177,70, Stockholm 106,80, Oslo 104,15, København 92,55, Sofija 5,40, Praga 15,1750, Varšava 83,40, Budimpešta 87, Atene 3,90, Carigrad 3,60, Bukarešta 3,25.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 465 — 468, 4% agrarne 61,50 — 62,50, 6% begluške 86,50 — 87,50, 6% dalm. agrarne 83 — 83,50, (83), 6% šumske 81 — 82, 7% stabiliz. 101 bl., 7% invest. 99,75 — 101 (99,75), 7% Seligman 101

den., 7% Blair 94,50 den., 8% Blair 101,50 bl.; delnice: Narodna banka 7350 den., PAB 210 bl., Trboveljska 174 — 176 (174 — 176), Gutman 44 — 49, Sečera Oslje 80 den., Osječka lijevaonica 150 — 162, Is 30 den.

Beograd. Vojna škoda 466 — 466,50 (466 — 466,50), 4% severne agrarne 59,25 — 59,50, 6% begluške 86,75 — 87,25 (87), 6% agrarne 83,50 — 83,75 (83,75), 6% šumske 82 — 82,75 (81 — 83,75), 7% stabiliz. 101,50 den. (101,50), 7% invest. — (101,50), 7% Seligman 100,50 den., PAB 209,50 — 210,25 (209,75).

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 7. avgusta. Začetni tečaj: pšenice: za maj 65,75, za sept. 64,25, za dec. 64,625; koroza: za sept. 39, za dec. 42,125.

+ Novosadska blagovna borza (7. t. m.). Tendencija stalna. Koroza: baška 116 — 118. Moka: >0g 230 — 240; >2c 210 — 220.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Ob 35 letnici kamniškega Sokola

Proslava bo v nedeljo ob sodelovanju vsega kamniškega okrožja — Naraščaj dobi svoj prapor

V kamniškem sokolskem okrožju je bil Kamnik prvi, ki je sokolsko idejo sprejel vase. Bilo je to leta 1904. Stari Sokoli vam bi vedeli povedati, kakšen križ so s tem prevzeli nase. Od onih, ki so delali na ustanovitvi Sokola, jih je le še nekaj živih, so to bratje Zagar in Polak, dočim je prvi starosta dr. Kraut že preminul. V tistih časih, ko je bilo treba narodove sile usmeriti na pot nacionalne obrambe, ko je germanski val grozil, da nas zalije je prišlo sokolstvo tudi na naše podeželje, ki je do tlej po večini stalo še ob strani. Prišlo je prvi čas. Ljudstvo je začelo razumevati sokolsko idejo in nje pomen. Izlet, ki so jih prirejali Sokoli, odločnost in disciplina, s katero so nastopali volja in pogum, ki je sokolstvo navdajalo, so pripomogli k pravemu spoznanju. Narod se je začel zavedati velike stvari, ki nastaja, začel je slutiti, da je bodočnost slovanska in sokolska, samozavest je rasla in kakor naposled — vsaka dobra stvar zmaga, je zmagala sokolska. Predsodki in pomisleki so padli. Dvigale se so leto za letom nove sokolske trdnjave in ko so leta 1914. zagrmeli topovi, je bilo že veliko storjenega; toda manjkalo je veliko več. Videli smo tedaj sokolske borbe, ki se niso borili za razpadajočo Avstrijo, videli pa smo tudi naš narod, ki se je zaslepljen žrtvoval za izgubljeno stvar. In po štirih letih strašnega trpljenja, smo dočakali ono zarjo, po kateri smo dvigali v suženstvu roke zarjo svobode. Sokolsko delo, prej prisiljeno v obrambo, je prešlo v konstruktivno in ofenzivno delo v cilju:

Majhen korak k nujno potrebni razširitvi ljubljanske bolnišnice

Ljubljana, 5. avgusta
Vse naš javnosti je znano, s kakšnimi težkočami se že dolgo vrsto let bori naša Splošna bolnišnica zaradi rastočega pomanjkanja prostora. V navado je že prešlo, da se po dva in dva bolnika, ki so jih komaj pripeljali z operacijske mize, polagata na eno ležišče, da se postelje in zaslina ležišča za bolnike urejajo po hodnikih in povsod, kjer se še ujame kak razpoložljiv kotiček in da morajo že dolgo časa bolnike pošiljati predčasno domov. Stanje je že pred leti postalo tako kričeče, da so se moral končno tudi v Beogradu baviti s tem vprašanjem. Tako so leta 1936 pričeli graditi prizidek h kirurški, mu paviljonu, ki pa pomeni samo delno in pa polovičarsko rešitev. Ta prizidek je bil v surovem dograjen ob koncu leta 1937. In vsakdo je pričakoval, da se bo nov prizidek lahko izročil svojem namenu najkasneje sredi leta 1938. Toda beograjski mi ni meljejo počasi in tako se je zgodilo, da so navzile rastoči bedi najbednejših, ki morajo priti pod nož, dela skoro počivala dve leti in pol. Niso zalegle pametne besede in urgence, da dovršitev enostavno ni bilo kredita. Medtem pa je število bol-

nikov nadalje naraščalo in razmere so postajale vedno hujše. Novi trakt stoji še danes nedograjen, čeprav bi se dal v kratkem z razmeroma majhnim kreditom dovršiti. V starem traktu pa se mučijo bolniki po dva v eni postelji, po tleh in po kotih in to prav oni, ki bi po prestani operaciji potrebovali največ skrbne nege s posebnim ozirom na veliko nevarnost sepse. Mučijo se zdravniki, ki bi hoteli rešiti, žem ustreči, in muči se strožno osebje, ki ne more skrbeti za nujno potrebno čistost tako, kakor bi to bilo treba. Gradnja prizidka h kirurškemu paviljonu ljubljanske občne bolnišnice je tudi v naši državi, kjer gre marsikatera stvar na splošno škodo počasi ravno tam, kjer bi bila ekspeditivnost najbolj potrebna, brez primera.

Po dolgih borbah se je sedaj stvar pomaknila za majhen korak naprej. Razpisna, na je namreč licitacija za parketarska dela v prizidku kirurškega paviljona, ki bo 26. t. m. na tehničnem oddelku bančne uprave. Proračun znaša le 102.254 din. Kakor se zdi, bomo torej vendar dobili vsaj parket na tem kirurškem oddelku, kdaj pa bo oddelke sposoben za sprejem bolnikov, je še vedno v božjih rokah.

Gasilski kongres v Ljubljani

Ljubljana 7. avgusta
Človeka danes nesreča ne nezgoda, ki mu ograža življenje in imetek. Že sama vse bolj opozarja, da se jih ubrani, se jim oravščene izogne ali vsaj ublaži njih pogubni učinek. Z napredujočo omiko bi bilo pričakovati tudi večjo varnost, spokojstva in udobnost, vendar pa opažamo, da v silni razvoji tehnik tudi poveča nevarnosti, ki povzročajo popladi in nespojke. Če je bil človek nekdanj skoraj brez moči proti elementarnim nesrečam, se jim danes krepko upira. Gasilski kongres v Ljubljani v dneih 13., 14. in 15. avgusta ima prav v tem bitno svojo nalogo, da človeka opogumi, usposobi in mu vcepi zavest varnosti, da je tudi proti slepi usodi mogoče uspešen boj. Največja nevarnost ni v nesreči sami, ampak mnogokrat v nevednosti. Zato si gasilstvo prizadeva, da s splošno in strokovno izobrazbo svojega članstva razširi spoznavanje nesreči in da preizkusi najboljše načine za obrambo. Gasilsko stroko danes znanstveno proučuje že lepo vrsto svetovnih u

Spomenik za 25-letnico bitke na Marini

10. septembra proslavijo na Francoskem 25-letnico znamenite bitke na Marini, ki je zlomila prvi naval nemške vojske na Francijo in je bila v svojih posledicah odločilna za končni izid svetovne vojne

Maršal Petain za defenzivno vojno

„Na kopnem defenziva, v zraku ofenziva“, je njegovo načelo

Maršala Petaina so v Franciji nekaj časa označevali za nekakšnega čefetista, ker je med svetovno vojno propovedoval previdnost in štedljivo uporabljanje vseh razpoložljivih sil. Ob 25letnici izbruhaja vojne je kakor številne druge francoske vojaške osebnosti podal svoje mnenje o ofenzivni in defenzivni vojni. Zavzema se za defenzivne priprave v mirnem času in postavlja v svoji razpravi z naslovom »Elementi vojne doktrine« v pariškem »Oeuvru« kot temeljno načelo stavek »Ne biti potolčen«.

Z besedami: »Duh nepremišljene ofenzive, pomanjkanje metode je vzrok naših izgub in porazov l. 1914«, uvaža svojo razpravo in zagovarja tezo, da je treba z defenzivnim načrtom, ki je pripravljen do najmanjših podrobnosti, spraviti sovražnika že ob trdnjaskem pasu do zastoja oziroma ga prisiliti na bojišče, ki si ga je izbrati že v mirnem času, pripraviti in zasedati, do bitke, ki se lahko potem, v ugodnih okoliščinah sprejme iz prvotne defenzive v ofenzivo. Naj bodo vojne hipoteze kakršne koli, zaščitne ukrepe je treba pripraviti v vseh primerih z največjo skrbjo že v na-

prej. Na francoskem ozemlju so ti ukrepi izpolnjeni že s četami za kritje, ki so zasedle trdnjaski pas ob meji in ki zabranjujejo sovražnim četam ter oklopnemu orožju vdor. Z rezervami bo mogoče zamašiti luknje ali pa sovražne čete, ki so trdnjaski pas vendarle predrele, vreči v protinapadu nazaj. Nihče pa si ne sme domišljati, da bi bilo mogoče presenetljiv, z vsemi pripomočki pripravljen sovražni napad zavrniti s preprostimi elementi za kritje. Kritje je treba za hrbtom ojačiti z izbranim bojiščem, ki ga je pripraviti in delno zasedati že v mirnem času. Glavna sila vojske za kritjem daje vrhovnemu poveljstvu možnost za izvajanje defenzivne vojne ali pa mu omogoča pripraviti strateški manever, ki v primernem trenutku lahko preide v ofenzivo.

Bojišča, ki se pripravijo in delno zasedajo že v mirni dobi, dajejo dva posebno važna uspeha: prvič predstavljajo neprekinjeno obrambno fronto, ki je niti ob začetku vojne ni mogoče presenetiti, drugič pa omogočajo največjo štednjo z učinkovitimi v prilog čet, ki so v rezervi. Če je priprava že v mirnem času dovolj temeljita, in če se izbrana bojišča dovolj hitro lahko zasedajo, tedaj je nasprotnik po Petainovem mnenju prisiljen zagraditi si metodično operacijo in opustiti mora upanje, da bo z bliskovitim, presenetljivim napadom odločil izid vojne. V vseh primerih se mora obrambna fronta izkazati za učinkovito že v prvih dneh in preprečiti na vsak način kakšen poraz.

Stari vojskovodja govori nadalje o pripravi na morju in v zraku. Tudi vojna mornarica naj se podredi v prvi vrsti defenzivni taktiki, v vojni naj rabi zlasti zaščiti vojaških prevozov po morju, zaščiti uvažanje sirovin, zaščiti obale in temu, da si Francija v zapadnem Sredozemlju ohrani svojo svobodo gibanja.

Drugače pa je z zračno vojno silo. Po mnenju maršala Petaina ni mogoče, da bi zadržali nevarnost sovražnih zračnih napadov. Niti če bi dali na razpolago ves francoski vojni protačun za zračno obrambo, bi tega ne mogli zanesljivo doseči. Uničevanje, ki ga lahko povzročijo sovražni zračni napadi za fronto med rezervami, v industrijskih središčih itd., se z defenzivnimi akcijami ne da zadržati. Zavaljo tega je potrebno, da se z defenzivno akcijo vojske takoj trave ofenzivna akcija zračnega orožja.

»Na kopnem defenziva, v zraku ofenziva«, to je bistvo vojne doktrine sirovlasega vojskovodja.

Kontreadmiral Thomas Hart

Je postal poveljnik ameriške vojne mornarice na Daljnem vzhodu

Pet dni

z umorjencem v sobi

V pariški ulici Brisard so sosedji postali pozorni, ko nekoga moža po imenu Struble že nekoliko dni ni bilo na spregled. Opozorili so končno policijo, ki je takoj odšla do Strublovega stanovanja. Tam jih je sprejela ženska, ki se je pozneje izkazala kot Margareta Lemonnierova in o kateri so sosedji trdili, da je bila ljubavnica 50letnega Strubla, rokodelca iz Belgije. Lemonnierova je hotela policijo odpraviti z vijudnimi, toda praznimi besedami, kar je zbudilo še večji sum. Ko so uradniki potem preiskovali stanovanje, so našli Strublovo truplo zavito v rjuhe. Mož je bil zaboden z nožem.

Lemonnierova je sprva tajila, potem je morala priznati, da je bila moža umorila iz ljubosumnosti. Napadla ga je tako nenadno, da se ji ni mogel postaviti niti v bran. Ko je še kazal znake življenja, je mirno počakala njegove smrti, potem je truplo zavila v rjuhe. Pet dni, do svoje aretacije, je bila vzdružala poleg umorjenca v stanovanju, ne da bi se ganila iz njega. Ko so jo hoteli odvesti v ječo, se je skušala zabosti z istim nožem, ki ga je imela skriti tega pod obleko, pa so ji pravočasno preprečili.

Bela Kun

nekdanji voditelj madžarskih komunistov, poglavar kratkodobne madžarske sovjetske republike in pozneje važna osebnost v izvršnem odboru ruske komunistične stranke ter vodja komunistične propagande v inostranstvu, je doživel, kakor poročajo zanesljive vesti iz Moskve žalostno usodo bivšega ljudskega poveljnika Ježova: te dni ga je dal sedanji ruski režim baje ustreliti

Čudne številke

V sodni dvorani nekega malega mesta so pred nedavnim doživeli veliko presenečenje, ko so zasliševali nekega 91letnega moža kot prič.

Na sodniško vprašanje, ali ima brate in sestre, je odgovoril: »Imel sem samo brata, a ta je od l. 1797. mrtev.«

»Mislili ste menda 1897?«

»Ne, 1797.«

»To je vendar nemogoče, saj je poteklo od tedaj 142 let!«

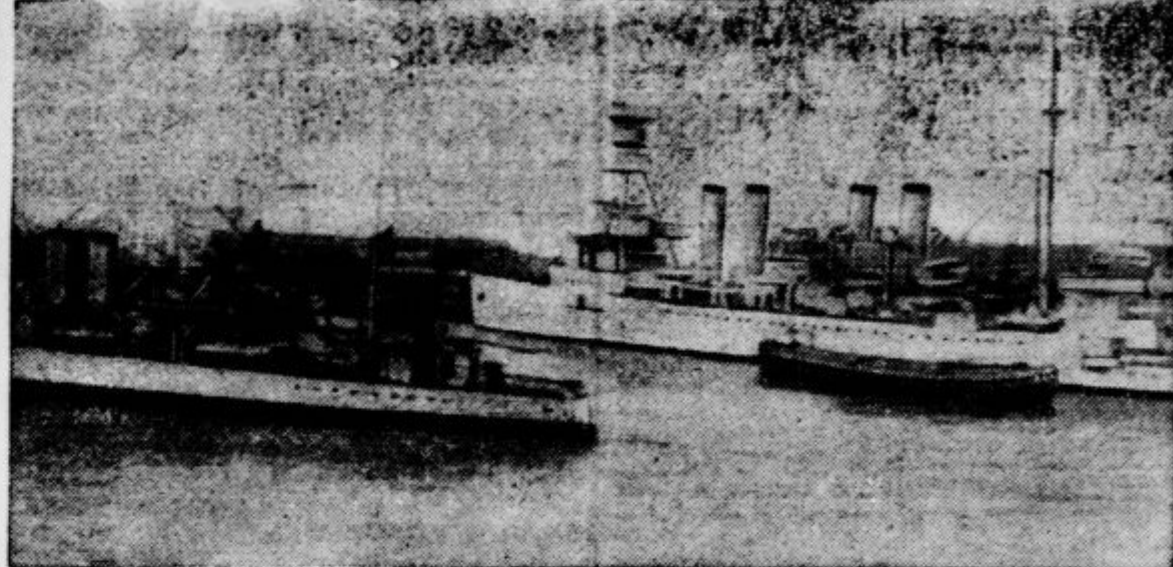
»Pa je vendar tako. Moj oče se je poročil l. 1796., ko mu je bilo 18 let. Leto dni pozneje se je rodil moj brat, ki je pa umrl že po šestih mesecih. To je bilo l. 1797. Po smrti prve žene se je moj oče poročil l. 1847. vnovič. L. 1848. sem se jaz rodil. Tedaj je bil moj brat že 51 let mrtev. Sedaj imamo l. 1939. — torej je od tedaj prešlo 142 let!«

Stari mož je imel pač prav, na ta način se je lahko zgodilo, da sta on in njegov brat živela v treh stoletjih.

Preden so v Nemčiji zgradili prvo lokomotivo, so zahtevali izjavo najvišjega medicinskega kolegija. Učeni gospodje so se izjavili, da je železnica smrtno nevarna, in sicer zato, ker človek ne more prenesti brzine 5 nemških milj ali 37 in pol km oziroma 50.000 korakov na uro, ne da bi se onesvestil. »Treba bi pa bilo progo zagraditi in skriti na obeh straneh z deskami, ker bi pešci od samega gledanja drvečega vlaka omedleli,« je nadaljevalo poročilo. Železnico so nazvalc temu zgradili.

Najvišjih števil si ne moremo predstavljati več. Bilijon je tisoč milijard in vsaka milijarda je tisoč milijonov, a malokdo se zaveda, da je že eno milijardo dinarjev, tudi če bi jo tvorili sami bankovci po tisoč

Ameriška eskadra v francoskih vodah

V Saint-Nazaire na Francoskem je prispelo brodogrje ameriških vojnih ladij, sestojajo iz križarke »Trenton« in več visokomorskih torpedovk. Obiski ameriškega brodogrja v lukah zapadnih velesil baš v tem času imajo svoj poseben pomen, ki ga ni težko uganiti

„Bliza se konec sveta...“

Tisočletna pravda v zvezi s koncem sveta, ki ga ni bilo

Premičnica Mart se je v zadnjih tednih približala zemlji na 58 milijonov kilometrov. Noben znanstvenik in niti najbolj jazivnejši otroci niso v Evropi mislili na to, da bi ta »bližina« postala zemlji lahko usodna. Toda svet ni povsod tako brezskrben. V Mehiki je nastopal v zadnjih tednih »prerok«, ki je napovedoval konec sveta. V svojem daljnogledu je ta »učenjake« opazil, da prvi Mart z velikansko hitrostjo na našemu planetu. Samo še nekoliko dni in blisk in tresk in zemlja se bo zdrobila v praške...

Posledica teh napovedi je bila ta, da je nastala med navadnimi ljudmi prava panika. Kakšen pomen imata še denar in lastnina, če bo zemlja propadla? In našli so se sleparji, ki so s temi srednjeveškimi strahopetci sklepal sičajne kupčije. Policija je potem vsaj delno poskrbela, da so se te kupčije, ko sveta le ni bilo konec, spet razveljavile. Razveljaviti pa ni mogla med drugim 900 porok, ki so jih sklenili prestrašeni mladi ljudje v Veracruz, samo da bi imeli pred tem koncem še nekaj od svoje zaljubljenosti...

Panika v Mehiki je pa samo slaboten odmev panik, kakršne so se pojavljale ob podobnih prilikah v srednjem veku. Takrat so se »konci sveta« vračali z nekim določenim redom med ljudi. Če se je pokazala kakšna repatica, če so se bliskali zvezdni utrinki v malo nenavadnejšem številu, že so vstajali preroki, ki so stopali z napo-

vedjo bližnjega konca po deželah in sejali vsepovsod strah in grozo. Bogatini so razdajali svoje imetje revežem ali pa so ga zapravljali z obupom s pojedinami in poplavanjem, reveži so prenehali delati in so svoje misli obračali samo še v onostranstvo.

Bilo je nekoliko mesecev pred l. 1000. v Italiji. Krščanski svet je bil prepričan, da ne bo l. 1001. niti prasnega sledu za zemljo. Občini Ravenna in Lettere pri Salernu sta se čutili posebno krivi in natovorjeni z grehi. Zato sta se obrnili do bližnjega samostana, da bi jima dal še posebno učinkovit odpustek. Ker pa nista imeli gotovine, sta lep gorski gozd zamenjali za splošen odpust vseh grehov. Seveda je bil samostan s tem zelo zadovoljen. Dan, ko bi bil moral svet propasti, je prišel, zemlja pa se ni podrla. Prebivalci obeh krajev so zato svoj gozd zahtevali nazaj. Pravdi, ki se je vlekla skoraj tisoč let, so napravili konec šele pred nekoliko leti. Oblasti so polovico gozda priznale obema občinama, drugo polovico pa samostanu.

Drug konec sveta bi bil moral priti l. 1524. Takrat naj bi velikanska poplava potopila vse življenje na zemlji. V nekem samostanu so se menihi ravnali po svetem pismu in so zgradili barko, kakršno je bil nekoč zgradil oče Noe. Bogato so jo natovorili s pivom, vinom, mesom in zelenjavo. Ko konca sveta ni bilo, so bili pobožni možje zelo razočarani. Barka pa je ostala še za mnogo let zanimivost tega samostana.

Splavi — povod za oborožene spopade

Pred kratkim so rumunske obmejne straže na gornji Tisi, v predelu, kjer tvori ta reka novo mejo med Madžarsko in Rumunijo streljali na splavarje, ki so splavljali les iz prebogatih gozdov Podkarpatske Rusije na Madžarsko. Ti obmejni incidenti so se za sedaj še mirno poravnali

dinarjev, skoraj nemogoče prešteti. Potrebno bi bilo za to več nego 24 dni, a šteti bi morali vsak dan po 12 ur. Če bi hoteli prešteti bilijon dinarjev v tisočkah, bi potrebovali za to več nego 70 let. Še bolj nam razliko predstavi čas: milijon sekund mine v manj nego 12 dneh, bilijon sekund pa je več nego 131.000 let!

Od časov Julese Verna smo že toliko slišali o potovanju na luno, da se moramo prav za prav čuditi, da nas razvita tehnika še ni povedla tja. V New Yorku se je sicer že davno osnovala družba za raziskovanje meseca in nje predsednik je vložil takoj 20.000 dolarjev za svoj lastni pokop na mesecu, ali pa bo takšen pokop kdaj »doživel«, je veliko vprašanje. Čeprav se nam razdalja meseca od zemlje, ki znaša »samo« 384.000 km, ne zdi pretirano velika, bi brzovlak z brzino 100 km na uro, potreboval šest mesecev neprekinjene vožnje, da bi opravil tako dolgo pot. Če bi hoteli z isto hitrostjo na planet Venero, kar nam je najbližji, bi morali potovati 52 let, kajti razdalja znaša tedaj 40.000.000 km. Do zvezd stalnic pa potovanja skoraj ne bi mogli izračunati, kajti najbližja izmed teh zvezd je oddaljena od nas vendarle več nego 27 milijonov kilometrov!

Zavarovana šahovnica

Maharadža gwallorski je sklenil z angleško zavarovalno družbo Lloydsov zavarovalno pogodbo za šahovnico, ki je njegova last in gotovo tudi najbolj dragocena šahovnica na svetu. Ta šahovska igra ima leke iz zlata in srebra, ki so okrašeni tudi z dragimi kamni, tudi deska sama je iz plemenite kovine. Zavarovanje se glasi na 14.000 funtov šterlingov, a pravijo, da je indijski mogočnik, ki ta šah skoraj vsak dan uporablja, njegovo vrednost ocenil prej preizko nego previsoko.

Postani in ostani član Vodniške družbe!

ANEKDOTA

Ob zadnjem sestanku cesarja Viljema II. z ruskim carjem Nikolajem II. v Revalu je nemški cesar z velikim dopadanjem zrl na visokorasle in širokopleče vojake častne čete. Ustavljal se je in jih nagovarjal. Najbolj mu je bil všeč krepi troben. »Čigar srebrna trobenta se je lesketala v soncu. Viljem je vprašal trobentača: »Za kakšno janaško delo je vaš polk dobil odličje srebrnih trobent?« »Za osvojitve Berlina, Vaše Velikanstvo!« »Aha, vem, tega je že dolgo,« je nekoliko osupel odvrnil Hohenzollernec, »toda to se ne bo nikoli več zgodilo.« »Prav nič se ne ve, Vaše Velikanstvo,« se je odzval trobentač. Viljemu odgovor ni bil baš po volji, vendar je vojak drugi dan dobil svetinjo za strumno zadržanje.

VSAK DAN ENA

Za ponočnjake: luknja v ključavnicah z ljubljenostjo (Süddeutsche)

Ku-kluks-Klan sprejema nove člane

Tako svečano in grozotno je bilo, kadar je proslula ameriška fašistična organizacija, ki je svoječasnodelala oblastim tako zgage, sprejemala nove člane. Takšne ceremonije so danes že prilično redke, kajti ku-kluks-klan je že davno zapravlil svojo nekdanjo moč. Ameriška vlada pa je baš v zadnjih dneh propovedala nošnje posebnih strankarskih uniform, tako da bo organizacija izgubila še svojo zadnjo in največjo atrakcijo

Kulturni pregled

Spor za renesanso

Razvoj srednjega veka v novo kulturo, ali pa nenadno „ustajenje bogov“? — Renesansa — Začetek moderne kulture in — začetek vsega zla?

Rimska revija »Romana« je priobčila v najnovejšem zvezku zanimivo razpravo Eugenia Anagnina »Il concetto del Rinascimento«. Pisec razpravi o novih, delno močno različnih pogledih, ki se pojavljajo v literaturi glede renesanse. Razpravljanje o tem bi imelo zgolj akademski pomen, če ne bi pri vrednotenju renesanse šlo za nekaj drugega, mnogo bolj življenjskega in aktualnega. Tudi v naši povojni esejistiki se je že pojavil ta spor. Spominjamo se članka pokojnega Stanka Vurnika, ki je označeval renesanso kot začetek današnje duhovne krize. Tudi nekateri drugi, zlasti strogo katoliški pisci gledajo z zaničevanjem na pojav, ki je odprl vrata reformacij, prosvetljenosti, liberalizmu in drugim »zlom« novejšega časa. Pisec navedene razprave pravi, da zopet neki nov, nevaren obskurantizem ograža duha in duhovne vrednote, ki jih predstavlja renesansa. Neke sodebne ideje o renesansi niso plod in posledica kakšnih objektivnih zgodovinskih in znanstvenih raziskavanj, marveč so čisto kar bolezenski znaki globoke duhovne slabosti, ki se je razpasla v povojni Evropi. Iz izvajanj italijanskega pisca posnemamo samo nekatere značilne podatke o sporu, ki se tiče teh miselnih osnov vse današnje duhovne, socialne in politične problematike.

Renesansi, ki je naša enega najpomembnejših in v zvezi z zastarelostjo ali one teze se danes najzanimivejših tolmačev v Jakobu Burckhardt, piscu knjige »Die Kultur der Renaissance in Italien«, očita del njenih današnjih kritikov, češ, da je prekinila srednjeveški univerzalizem in zanesla med narode netiva za vse današnje spore, pa naj gre za verske, nacionalne ali socialne pojave. Po mnenju tega doktorinarja je edino zdravilo zoper zlo naših dni: odpraviti do temeljev vse, kar se je začelo z renesanso in navezati zopet na srednjeveške tradicije, t. j. ustanoviti nekako »civitas Dei«, kakršni so se baje bližala srednjeveška občestva.

V resnici je problem renesanse, ki je po mnenju reakcionarnih kritikov povzročila toliko zla, mnogo bolj zapleten. Predvsem je treba določiti, kaj je bila in kdaj je bila renesansa? Eugenio Anagnine kaže, kako se v tem pogledu razhajajo stališča zgodovinarjev. Razni raziskovalci so si vse prej kot edini v tem, kako določiti dobo, ki se je v nji začela in končala renesansa, dalje glede njenega izvora in zatona, glede zgodovinskih činiteljev, iz katerih je potekla i. t. d. Nekateri stavijo njen začetek v leta, ko je Kolomb odkril Ameriko, drugi grejo še dalje nazaj, v sredino 15. stoletja in nekateri celo še za nekaj desetletij globlje v srednji vek. V splošnem pa danes prevladuje mnenje, da se novo gibanje, ki je imelo toliko vpliv na poznejšo zgodovino človeškega mišljenja in stvarjenja in ki je pomagalo izoblikovati moderno kulturo, ni pojavilo kar na mah, marveč je posledica gospodarskega, političnega in kulturnega razvoja v srednjem veku. To da se je srednjeveško gospodarstvo razvijalo v popolnejši obliki, da so se ustvarile nove državne naprave in nove, močnejše politične enote, da je naraščalo splošno blagostanje in da so počasi izgubljali prvotno udarnost konflikti, ki so še v trinajstem stoletju puštoili evropske države — vse to je pripo-

moglo, da se je začelo pojavljati novo duhovno razpoloženje in da se je evropska kultura razmahnila silneje in svobodneje. V Italiji se je po miru v Lodi (1454) pojavljala nasproti srednjeveški kosmopolitski in univerzalistični smeri nova volja do zedinjevanja, kar je imelo ugodne posledice v vsem kulturnem življenju. Novi politični in gospodarski razvoj je tudi sam po sebi prinašal novo zavest vrednosti človeške osebe, ki je dotlej zavisela od odličnega rojstva ali kakršne koli tradicije; v nastajajoči družbi se je vedno bolj uveljavljala zahteva svobodnega razvoja vseh pravnih darov, ki so jih razvijale in pospeševale izkušnje, delo, trud in študije. Vse to pa kaže, da je renesansa pomenila začetno dobo evropskega meščanstva, ki je po naravnih razvojni poti začelo vedno bolj uveljavljati svoje interese, zahteve in potrebe. Umljivo je, da je ta sprememba, ki je potekala iz vnanjih (gospodarskih, političnih) činiteljev omogočila tudi nove poglede na velike probleme življenja, večnosti, Boga, človeka. Toda napak je, če bi jo hoteli razločiti iz teh miselnih sprememb, ne oziraje se na predhodne socialne in gospodarske spremembe v sami strukturi srednjeveškega reda. Tako, zgolj idealistično gledanje dopušča seveda široko svobodo subjektivnega tolmačenja teh pojavov, v katere vsak vnaša svojo mentaliteto, svoje predsodke in svoje simpatije.

Svicaški zgodovinar J. Burckhardt je razlagal renesanso »kot vstajenje klasične antike«, vračanje ljudi k staremu poganstvu, in je skušal utemeljiti ta pojav s posebnimi italijanskimi razmerami, zlasti z razvojem individualizma in italijanskimi državami. Prav Burckhardt je mnogo pripomagal k temu, da je iz pojma renesanse nastala preostara, pretirana antiteza srednjemu veku. V zvezi tem ali drugim slabostim pa tudi Anagnine priznava Burckhardtovu delu nesmrtno vrednost, in če so se njegovi kritiki sklicevali na to, da je baje svicaški, liberalno usmerjeni zgodovinar premalo poznal srednji vek, vprašuje italijanski pisec, ali ti kritiki ne pretiravajo v poveličevanju srednjega veka in ali se pri tem ne dajo voditi po nekih duhovnih strujah našega časa ali celo po neki hudo vulgarni in površni sodobni modi?

Res pa je, da tudi tisti, ki vidijo v renesansi edinstven in spontan nastali pojav, pretiravajo glede srednjega veka, v katerem vidijo samo barbarstvo, nevednost omejeno pobožnostjo. Vsekakor pa morajo vsi priznati, da je imela renesansa svoje predhodnike. Podrobnejše proučevanje njih kakor tudi splošni razmer ob koncu srednjega veka nam kaže, da tega pojma ni mogoče ujeti v strogo omejen časovni kaplup in ne razložiti kot pojav povsem novega svetovnega nazora ali nenadnega vstajenja bogov, marveč da je bila renesansa počasno sproščanje nekaterih večnih oblik človeškega mišljenja iz lupine srednjeveškega »romanticizma«. Po sodbi Italijana Guerzonija je bilo v srednjem veku že več takih stopnja, ki sledijo »renesancnim« pojavom.

V navedeni razpravi so omenjeni tudi mnogi drugi nazori o renesansi vendar se za sedaj omejujemo samo na teh nekoliko podatkov. — o.

Zapiski

IZ PORTUGALSKE KNJIZEVNOSTI

»Revista da Faculdade de Letras«, ki jo izdaja Universitas Olisiponensis, prinaša v zadnjem snopcu (VI, št. 1—2) na 324 str. obilo zanimivega gradiva. Garcia Domingues predložuje filozofijo tesnobe M. Heideggerja, r. 26. 9. 1889. v Messkirchu in sedaj prof. v Freiburgu. Kakor sta sv. Avgustin in Nietzsche umevala o človekovem nemiru (inquietum est cor nostrum donec requiescat in te), tako obravnava mrki občutek bridkosti Pascal, Kierkegaard in Heidegger. Poslednji predstavlja višek sodobne nemške misli v spekulativni filozofiji. Portugalec m. d. omiljuje očitek, kakršnega sta izrazila dva francoska misleca, češ, da je heideggerjanstvo zgolj laiška oblika Kierkegaardove filozofije. Heidegger taji bivanje Boga, oz. dokazljivost njegovega bivanja. — V starejši časi te vodi F. Martins sporejajoč atiko zgovornost in krščansko govornost. Navzlic postarnemu predmetu naletiš na sodobne ocirke: »Državnik je kakor general: nikoli se ne vpraša, ali predstavlja sovražnik višjo obliko omike. Le porazi ga skuša.« — Elza Paxeco je prispevala francoski sestavek Essai sur l'oeuvre de Samain, kjer navaja mnogo stihov in drugih dokazil, vmes je celo češki prof. Václav Černý s svojo teorijo titanizma v romantičnem pesništvu. Samain, pesnik mesečnega spleana, avtor umotvora Polyphème (lirska drama), je doživel velike naklade kot ljubljene modistinj ali šivilj: zbirka verzov Au Jardin de l'Infante je šla v 75.000 izvodih v svet! Ime se mu bo ohranilo kakor srednjim duhovom ob koncu stoletja. — V članku Descobrimiento do arquipélago da Madeira poživlja H. Vieira dosedanja nazore o potopljivi Atlantidi (o tej bajni žečili nam je R. Rehar napisal obsežen roman »Semisiris«), nazore, kakor so jih izrekli razni strokovnjaki: Forbes, Unger, Heer, Moreux, Bessmertny. Omenja se pričevanje Moravana (Val. Fernandes da Moravia, ali: Moravian), ki je v 16. stol. deloval v Lizboni kot »impressor alemão«. (Ni bil morda rajši Čeh?) Dalje se pojavljata latinita Martinho da Boémia (Martid Béhaim). Madeirski očeje so odkrili med 1331—1345. Ime so mu dali po lezu ali gozdu, kakor ital. naziv Lesina za Hvar (Hrvat so vzeli grški, Lah pa hrvaški izraz!). Ob tej priliki naj posnemam tozbo »Novice« iz l. 1886: Hrvatini in srbski bolniki se hodijo na Madejro zdraviti, a imajo doma Madejro, lepi in zdravi otok Hvarska. L. 1896. nastopa v istem časopisu prej navedeni Martin Begajm, ki slično Pegamu kaže na Čehal!

Nobre Santos je priobčil razpravo Zgodovinski pomen indijske prosvete kot odgovor proti O. Spenglerju, čigar Untergrund des Abendlandes je zgrajen na nedostaten proučevanju dejstev. Ta orientalist

priporoča bolj kriterij H. Berra (La Synthèse en Histoire), ki znanstvene sinteze postavlja na resno in korenito pretresanje podatkov. — V poglavju Estudos doutrinários stoji še O. Ribeiro s »kmetiskim prebivalstvom in čredinstvom na jugovzhodu Beire. Spotoma zavrača trditve, kakor da so mimogredni germanski vpadi pustili sledove v ureditvi iberskih selišč: ako nosijo kak pečat izvora, je to romanski. Močan duh selske skupnosti ovlada poljedelski ustroj. Moderna tehnika počasi spreminja starodavni način obdelovanja. Prvi pogoj za napredek: iz oratarja napraviti posestnika zemlji! — Isti pisec nas pozabava z opisom preseljevanja ljudi iz Castro-Laboreira. Od velike noči do božiča bivalo na letovišču »brandas« nad 1000 m), ostali čas prebijejo v zimovališču »inverneiras« 700 m). Poljsko delo jih polkličje tu pa tam čez dan v vižino, toda nečevaj grede vselej spet v vižjo lego. — Med slovnstvenimi poročili se ustavim ob: M. de Paiva Boléo »O bucolismo de Teócritu e de Vergílio«. Sirakuški Grk je bolj realist. Mantovčan bolj izumetničen: ta kakor da se brumuje pastirskih oseb in snovi. Glede ljubavnih motivov pravi dr. Paiva, da žena le od daleč in često v zaničljivi zadržanju poseže v dejanje. Namiguje na zabldo homoseksualnosti, ki se zrcali v Teokritovih in manj v Vergilovih verzih (bukolika II). Za pobiranje književne paderistije navaja na zdravniški članek v Nouvelles Litt. 30. 8. 1930, s. 8.

A. Debeljak.

»Srpski književni glasnik« priobčuje v številki z dne 1. avgusta poleg proze Borivoja Jevtića in pesmi Boža Lovrića in Milivoja Bosanca studijo Branislava Miljkovića o Jakovu Ignjatoviću in M. T. Selskovića razpravo o Ani Gutjahr, ki je v zvezi z biografijo srbskega pisatelja Laze Lazarevića. Dr. VI. Corović nadaljuje svoja raziskavanja o vplivu francoske revolucije na Jugoslovence, Milan Grol prikazuje pokojnega Pavla Popovića kot propagatorja domače drame, dr. Vučković pa piše o poreklu in razvoju simfonije do J. Haydna. Zanimiva sta Balugžićeva zunanepolitična članka »Pred prevratom u Sredozemnom moru« in »Nemačka se buni protiv proslave osvajanja Bastille«.

Maurice Larrouy umrl. Francija je izgubila enega svojih najboljših pomorskih romanopiscev in poznalcev mornariškega življenja: 57letnega fregatnega kapitana Maurica Larrouy, podpredsednika Društva francoskih pisateljev. Chack, Farrère in Larrouy so izmed novjših najboljši v žanru, kjer se je polkusilo toliko odličnih peres, kakor Pierre Loti, Josef Conrad in nešteti drugi. Larrouy je pisal med drugim knjige »Potepuhi slave«, »Tri etape«, »Zračni pomorščaki«, »Odiseja torpedirane transporta«, vse izraze svetovne vojne, dalje romane »Revolucionarec«, »Valova-

nje«, »Karavana na Atlantiku«, »Sirene in Triton«, »Zgoče vode« itd. Za svoja dela je dobil večkrat velike literarne nagrade. voder itd. Za svoja dela je dobil večkrat velike literarne nagrade.

Slavnostne operne predstave v Trstu na terasi pred cerkvijo sv. Justa zvaljajo že nekaj časa številne poslušalce od blizu in daleč. V orkestru sodeluje sto profesorjev glasbe, zbor šteje sto izveštanih pevcev, kot solisti nastopajo samo prvovrstni italijanski pevci in pevke, dirigirajo pa znani

odlični mojstri. Program je obsegal doslej »Glocondo«, »Rigoletto« in »Turandot«.

Korespondenca Aleksandra Bloka. »Srpski književni glasnik« beleži, da je bila pred kratkim izročena moskovskemu književnemu muzeju izredno zanimiva korespondenca velikega ruskega pesnika Aleksandra Bloka. Šteje okrog 2000 pisem in predstavljajo dragoceno gradivo ne le za življenjsko Bloka, marveč tudi za zgodovino vsega ruskega simbolizma, ki je imel v Bloku svojega velikega mojstra.

SPORT

Nogometni turnir v Litiji

Pokal za zmagovalca si je priboril ljubljanski Mars

V okviru proslave 10letnice obstoja je SK Litija priredil v nedeljo na svojem igrišču tudi pokalni prvi turnir in povabil nanj iz Ljubljane Marsa in Grafiko ter Svobodo iz Zagorja. SK Litija se ni ustrašil velikih stroškov in turnir je res lepo uspel.

Dopolodne sta nastopila kot prvi par stara nasprotnika na letošnjih turnirjih

Mars : Grafika 2:0 (2:0)

Mars je bil v prvi polovici tekme absoluten gospodar na igrišču in bi Grafikarji — če bi bil bolj pazljiv — odnesli več golov. V drugem polčasu so Marsovi popustili in obdržali rezultat. Uspešna sta bila Prijatelj in Povhe.

Drugi par je bil

Litija : Svoboda 5:1

Litija je z lepo igro zmagala nad Svobodo, ki niso pokazali veliko znanja. Domačini so v prvem polčasu hudo pritisnili, zbegali in razpršili nasprotnika ter zmagali popolnoma zaslužen.

Ob krasnem vremenu in lepem številu gledalcev se je turnir nadaljeval popoldne. Dopolandna premaganca

Grafika : Svoboda 3:0 (0:0)

nista mogla navdušiti številnih gledalcev. Grafika je igrala mlačno, kakor ima navado igrati proti šibkejšemu nasprotniku,

V nekaj vrstah

Se o odpovedi atletskega troboja

Po kratki službeni objavi Ljubljanskega atletskega podsaveza je mogla naša javnost že razbrati, da je atletski troboj med Beogradom, Zagrebom in Ljubljano za letos spet padel v vodo. Prave utemeljitve podsavez takrat še ni vedel navesti, vidijo pa čitamo o tej odpovedi že mnogo podrobnih komentarjev. Zagrebčani, ki jim je bila letos poverjena organizacija te pridobitve, izjavljajo, da iz finančnih razlogov troboja ne morejo izvesti.

Kakor pa zatrjuje poučeni ljudje, je ta utemeljitev precej privlačna za lase, ker zagrebški podsavez zaradi denarja, ki ga je prejel v ta namen, ni tako v stiski. Proračun za ta troboj je znašal okoli 43.000 din — Ljubljana je pred dvema letoma potrebovala za podobno organizacijo samo 30.000 din — ZAP pa je za letošnji troboj prejel od ministrstva za telesno vzgojo 15.000, od saveza za 10.000 din. Razen tega je savez še posodil podsavezu 20.000 din, tako da je ZAP razpolagal z vsoto 45.000 din. Kljub temu je predlog za izvedbo troboja na zadnji savezni seji propadel s 5 proti 2 glasovoma. Predsednik podsaveza in eden članov uprave sta zaradi tega glasovanja podala ostavke. Kakor se splošno misli, so se Zagrebčani ognili tega troboja samo iz strahu, da bi v njem ne zasedli zadnjega mesta. Bodisi kakor koli, s to odpovedjo je bila našemu atletskemu sportu storjena velika škoda in prav bi bilo, da bi nekdo — bodisi Ljubljana ali Beograd — vzel vso to stvar sam v roke ter morda ob prikladnem poznejšem terminu vendar izvedel to lepo in navdne koristno reprezentančno prireditve.

Državna pomoč za pot v Ameriko

Po zagrebških listih posnemamo, da je predsednik JTS dr. Čop te dni obiskal predsednika vlade Dragišo Cvetkovića na Bledu ter ga zaprosil za podporo za pot naših teniških prvakov v Ameriko. Predsednik vlade je obljubil državno pomoč v znesku med 150.000 do 200.000 din, ki bo terje dovolj visoka za kritje vseh stroškov tega važnega potovanja. Ker se še ne ve, kdaj in kako bo ta denar izplačan, tudi še ni popolnoma odločeno, ali bodo Funčec in tovariši lahko dobili parnik »Evropac« v Bremen ali pa bodo morali zaradi poznejšega odhoda potovati z enim francoskih parnikov.

Danes so bili naši teniški mušketirji v Kupincu, kjer jih je sprejel dr. Vlado Maček.

Kvalifikacijska tekma v Podgorici

Minulo nedeljo je bila v Podgorici odigrana prva kvalifikacijska tekma za vstop v državno ligo (to je za ono ligo, v kateri od nedeljskih sklepov v Ljubljani in Zagrebu naše SK Ljubljane letos ne bo) med domačim Balašcem in ŽAKom iz Subotice. Tekma je ostala neodločena 1:1 (1:0).

Revanzna tekma bo prihodno nedeljo v Subotici.

Vrsta kolesarskih dirk

Razen plavalcev in nogometašev so bili v nedeljo pridno na delu tudi kolesarji.

V Zagrebu je tamkajšnji klub »Orao« izvedel jubilejno dirko v proslavo svojega ustanovitelja Emila Menige po Posavini. Med seniorji je na 150 km dolgi progi zmagal Stefan Grgac, član Sokola, med juniorji pa je bil prvi vozač Gradnjanskega Vladimir Horvat. Grgac je vozil 5 ur in 5 sekund ter dosegel povprečno hitrost 29,8 km na uro.

V Beogradu so dirkali za prvenstvo beograjskega podsaveza na progi od Beograda do Oplenca in nazaj (150 km). Prvenstvo podsaveza si je osvojil naš ožji rojak Lavrh, ki je vozil 4:54.30. Lavrh je zdaj član Jugoslavije. Favorit dirke Zagrebčan Pokupac, ki so ga pred kratkim »kupili« v Beogradu in je vozil za »Mitica«, je došel na cilj celo uro za zmagovalcem.

Kolesarsko dirko za propagando so imeli tudi v Južni Srbiji na cesti od Skoplja do Tetova. Na 90 km dolgi progi je zmagal vozač prireditelja, kolesarskega kluba Vardarja, Mirko Nikolić v času 3:06.03.

Pred prepovedjo »metuljčaka«

O priliki turnirja za evropsko prvenstvo v vaterpolu v Doetinchemu — končni izid objavljamo nekoliko niže — se je sestalo

in tako ni bilo v prvem polčasu nobenega zgoditka. V drugi polovici so bili uspešnejši in zabil tri gole, zmagali in si priborili tolažilno darilo.

Največ zanimanja je bilo za nastop dopoldanskih zmagovalcev

Mars : Litija 3 : 1 (0 : 0)

Takoj v začetku igre so Litijčani pritisnili. Igra je bila izmenična, toda obe enajstoričnici sta imeli pred golom neverjetno smolo. Zoga se je odbijala samo na drogov. V drugem polčasu so Marsovi spremenili svojo taktiko, pričeli igrati po terezu, ker jih je v prvem polčasu nasprotnik razbil z visoko igro. Vane je po lepi kombinaciji zabil z glavo prvi gol, drugi gol je padel s pomočjo domačega vratarja, a tretji je bil spet silovit strel Vaneta. Mars se je potrudil, da bi zmagal; Litijani so mu nudili močan odpor, tako da jih ni bilo spoznatih od taktik, ko so bili pri Marsovih v gosteh. Igrajo poštvalno, fizično so razviti, toda tehniki in kombinirani igri Marsovcem niso bili kos in zato so častno izgubili.

Mars si je priboril spet novo trofejo, ki je nov dokaz, da moštvo resno igra; želimo, da bo v novem prvenstvenem tekmovanju, ki ga čaka, prav tako uspešen.

Po turnirju se je na Stablah razvila prijetna sportna zabava.

predsedstvo FINE, mednarodne plavalne federacije, ki je razpravljalo o raznih potrebnih ukrepih za izboljšanje plavalnega sporta v svetu. Kakor v zadnjih letih sploh, so bili delegati tudi na tem zasedanju precej glasni zoper takozvani »metuljkove« slog v prsnem plavanju. Ker je zdaj ostala navdušena zanj prav za prav samo še Amerika, se mora računati, da bo na prihodnjem kongresu v Helsinkih 1940. ta način plavanja pri prsnem skoraj gotovo odpravljen. Do olimpiade pa seveda ne bo še spremembe.

Turnir za evropsko prvenstvo v vaterpolu se je končal z velikim presenečenjem. Vodila Nemčija, ki ji je slednjic uspelo odvzeti Madžarski naslov najboljšega moštva v vaterpolu v Evropi, je zadnji dan z veliko težavo s 4:3 (2:1) zmagala nad Ijo. Končni vrstni red v tej konkurenci, za katero je razpisal pokal madžarskega državnega upravitelja Horthyja, je bil naslednji: 1. Nemčija, 2. Madžarska, 3. Italija, 4. Belgija, 5. Holandska, 6. Francija.

Odmev z zagrebških dirk

Iz vrst Moto-Hermesa smo prejeli naslednje vrstice:

V nedeljo dne 2. in 9. julija t. l. so bile na zagrebškem dirkališču »Miramare« mednarodne motodirke. Zagrebčani od prireditelji — I. Hrvatski motoklub je z njimi dokazal, da je sposoben izvesti najtežje in najelitnejše moto-prireditve.

Juljska številka »Moto-sporta« objavlja nekatere paberke s teh mednarodnih dirk, kjer čitamo marsikatero zanimivo, pa tudi žalostne anekdote. Za razmere v našem slovenskem motosportu je pa posebno zanimiv, a obenem tudi žalosten naslednji odstavek:

»... u odborničkoj loži nalazio se je jedan viši funkcionar iz Ljubljane, koji je neprestano mešao kašu... kao da vodi utrku, daje signale, starta, zvon, sastavlja kategorije, štapa itdi., bila ga je puna loža. Prignječili ga u kut, ali on se ne da. Protest. Jedan Ljubljancin došao je u kategoriji od 100 ccm drugi. Protest. Sedam osoba je letilo od svih funkcionara radi protesta. I sada kada je došao finale za Zlatnu kacigu pošalje još dvojicu na sam start, da pitaju je li riješen protest kategorije od 100 ccm... i ovi učinile i to... i ostadoše živi... Protest je nakon utrke uvažen. G... odlično je upravljao s ovom zborkom iz odborničke lože... kažu, da mu je još uvijek funkcionarska sprema u krvi...«

Slovenski sportniki smo navdušeni za ono odlično izvedeno dirko I. Hrvatskega motokluba, hvaležni smo mu pa tudi, da nam je pokazal pot, po kateri moramo iti, da bo motosport tudi pri nas tako cvetel kakor cvete v Zagrebu. Prvi korak do uresničenja tega cilja je odzdravitev bolnih razmer med nami samimi. Zavedno je treba odzdraviti vse bolne pojave, osebno ambicioznost je treba odstraniti, povsod in pri vsakem koraku se je treba držati načela: vsi za klub — klub za vse. Le tako se bo razmahnil naš klub in z njim motorizem v Sloveniji.

Članstvu SK Ilirije. Obvešča se članstvo, ki članarino za drugo polje še ni poravnalo, da so s 1. VIII. ukinjene vse članke ugodnosti, ki jih članstvo uživa pri posestih klubskih prireditelj, zlasti pa pri vstopnini v kopališče. Posebno važno je to za seniorske člane plavalne sekcije. Članarina se plača inkasantu ali pa v klubovem tajništvu na Tyrševi cesti 15-1 nad kavarno Evropo vsak dan razen nedelj ob 17.30 do 19. ure. Uprava SK Ilirije.

SK Ljubljana. Danes ob 17.30 obvezen trening vseh aktivnih nogometašev.

R A D I O

Torek, 8. avgusta

Ljubljana 12: Iz Mozartovega carstva (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Duet orglic in harmonike (gg. Petan Ciril in Stanko Avgust). — 14: Napovedi. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nac. ura: Radić in jugoslovanstvo. — 20: Godalni oktet (plošče). — 20.10: Cilji in nameni narodnoobrambne dela (prof. Ru. dolf). — 20.30: Prenos koncerta vojaške

godbe iz Maribora. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Vsakemu nekaj (plošče).

Beograd 18.20: Godalni orkester in članska godba. — 20: Plošče in petje. — 21.10: Klavirske skladbe in plošče. — 22: Zagreb 20: Koncertni večer. — 22.20: Ples. — 22.30: Zvočna igra. — 21: Godalni orkester. — 22.10: Laska godba. — 23: Češka glasba. — 23.15: Simf. koncert. — 22.30: Klavirske skladbe. — 23.15: Laska in narodna glasba. — 20: Schu. bertova glasba. — 20.50: Ruske romance. — 21.25: Laska in plesna muzika. — 21.30: Orkester. — 16: Vesela muzika. — 19.05: Glasbeni biseri. — 20.15: Plesni večer. — 22.35: Vedra glasba. — 24: Nočni koncert. — Berlin 19: Operetna muzika. — 20.15: Plesni večer. — 22.30: Laska glasba. — 24: Nočni koncert. — München 19.30: Koračnica. — 20.15: Veseloliga »Moralec«. — 22.35: Laska glasba. — Pariz 19.50: Plošče. — 20.30: Lirična muzika.

Iz življenja na deželi

Iz Kranja

— Obrtniška tombola v Kranju preložena. Zaradi deževnega vremena, ki je bilo v nedeljo popoldne, je bila velika obrtniška tombola odpovedana. Prireditelji so imeli pač smolo, ker niso mogli računati s tem, da se bo popoldne vreme ustalilo. Odpoved tombole je bila razglasila že dopoldan in so se posetniki iz gorenjskih krajev odpeljali že z vlakom ob 13. nazaj na Gorenjsko. S tem vlakom pa je prišlo na tombolo mnogo ljudi iz Ljubljane in ostalih krajev in vsi ti so bili seveda močno razočarani, ko so izvedeli za odpoved tombole. Kljub temu, da se je popoldne napravilo krasno vreme, so bili prireditelji prisiljeni, vztrajati pri odpovedati, ker ba preklic odpovedi napravil velike zmešnjave in bi mnogo tako ostali s kupljenimi tablicami doma. Vsi posetniki, ki so zaman prišli v Kranj na tombolo, pa so se potolažili po obisku razstave dobrotkov v gimnaziji in so sklenili, da vkljub temu ne opuste ugodne prilike, ki se jim bo nudila prihodnje nedelje. Upajamo, da v nedeljo ne bo vreme več tako muhasto.

Iz Ptuja

— 700letnica ptujskih minoritov. Konec preteklega tedna je ptujski minoritski samostan slavil 700letnico svojega obstoja. Zaključek svečanosti je bil v nedeljo z velikim sprevedom po mestu in svečanimi cerkvenimi opravili, ki jih je opravil mariborski škof dr. Tomažič ob sodelovanju škofa Mileta iz Splita in kitajskega Cenga. Minoritski samostan v Ptujju je igral v prošlosti važno vlogo v življenju našega naroda na ptujskem polju in je njegov jubilej tudi z našega narodnega stališča pomemben dogodek. Ptujski minoriti so, po sveučujo se povzdi vskega življenja, znali očuvati značaj narodnih duhovnikov, ki se zavedajo, da je vera nekaj drugega, nego politika, in verska gorečnost zopet nekaj drugega, nego strankarska zagreznost. Zato se je slavnostna spreveda udeležilo na povabilo samostana tudi domače sokolstvo ter je tudi narodno in napredno ptujsko meščanstvo izrazilo z izvešenjem zastav in s svojo udeležbo očutom minoritom svoje spoštovanje. — V nedeljo popoldne se je vršil koncert nabožnih pesni, ki so ga izvajali združeni cerkveni zbori iz ptujskega in ormoškega okraja. Uspeh je lepo. Nastop godbe na pihala pa ni spadal v ta okvir, ker je godba pač še preveč v začetniških težavah.

Iz Zagorja

— Slabe razmere na pošti. Ko je zbolel pismošomo, ki je dostavljal pošto prebivalcem enega dela Zagorja in Toplice, so morali prebivalci sami hoditi po pošto. Bolnega uslužbenca nadomešča zdaj novinec, ki kraja in strank ne pozna, kar seveda močno ovira poslovanje. Prebivalci vprašujejo, zakaj so enega pismošomo premestili v Ljubljano, ko je bilo vendar njegovo službovanje v Zagorju potrebno.

— Jubilej 25letne vzorne službe. Ko sta bila v začetku vojne mobilizirana vodja ekspoziture OUZD in uradnik, je ostala ekspozitura brez osbeja. Vse delo je moral prevzeti takratni predsednik bolniške blagajne G. Melhijor Čobal, ki pa si je v kratkem času izveščal za svojo dobro pomočnico svojo pastorko gđ. Angelo Jedločnikovo. Dela je bilo vedno dovolj, a je gđ. Jedločnikova premagala vse težave in tudi po vojni ji je centrala OUZD zaupala vodstvo ekspoziture. Te dni je gđ. Jedločnikova slavila 25letnico te svoje važne službe. Vzorna uradnica se vneto udeležuje tudi pri krajevnem odboru Rdečega križa in raznih socialnih organizacijah. K jubileju tudi naše čestitke!

L. WINDER:

Gospodⁱⁿ Konopišta

Roman o Francu Ferdinandu

(Avtoriziran prevod.)

Krsti so očistili blata in osušili. Baron Rumerskirch se je dogovoril s pöchlarnskim mestnim župnikom, ki je čakal v premočenem ornatu, da blagoslovitev naj ne bo v naliivu pred postajo, ampak v čakalnici. Uslužbenci pogrebnežev so privlekli vence, križe in kandelabre, dvanajst častnikov je kot častna straža obstopilo krsti, vse na okrog so stali v gosti gneči sorodniki pokojnikov in množica aristokratov, ki je demonstrirala proti Montenuovu. Ker je bil prostor tesen, niso spustili vanj nobenega zastopnika veteranskih in gasilskih društev. Duhovnik je opravil blagoslovitev, med tem ko so v postajni restavraciji, ki so jo samo vrata ločila od čakalnice, dalje popivali. Hlap piva

139

in tobačni dim sta vdiral v čakalnico in se mešala z vonjem kadila.

Po blagoslovitvi so čakali še pol ure, da se je dež nekoliko unesel. Nato je krenil žalni izprevod po speh ulicah mesteca Pöchlarna nizdol k Donavi, kjer je čakal brod.

Neurje je še vedno razsajalo. Mrtvaška voza so vzdignili na brod. Konji, ki so vpreženi vanju, so se plašili, le s težavo so jih mogli ukrotiti. Žalni gostje so v živčni zbeganosti stali okrog mrtvaških voz. Brod se je zibal proti onemu bregu. Sredi reke so se vranci ustrašili jarkelja bliska in silnega groma, splašili so se, se vzpeli, ni jih bilo moči udrižati, potegnili so mrtvaški voz s krsto Franca Ferdinanda na rob broda, že je visel z zadnjim kolesom nad Donavo, ženske so zavreščale; v zadnjem trenutku se je posrečilo rokam, ki so zgrabile za kolesa, da so rešile mrtvaški voz padca v reko.

Ko je brod priplul do brega, je nevihta ponehala. Na cesti v Artstetenu je rosil le še slaboten dež, ki je dišal po letu. Ob desetih dopoldne so položili trupli Franca Ferdinanda in Zofije v rodbinsko grobnico v Artstetenu.

Po pogrebu je avstrijsko visoko plemstvo zaprosilo cesarja, naj kneza Montenuova odslovi. Cesar

si je zmerom prizadeval, da bi ustregel željam visokega plemstva. To pot je bilo drugače. Dne 6. julija je v svojem pismu, ki so ga objavili vsi listi, izrekel knezu Montenuovu »svojo najtoplejšo zahvalo in popolno hvaležnost za požrtvovalno vdanost in zveste usluge ob preminutju nadvojvode Franca Ferdinanda«.

Svet, ki je bil dne 28. junija sicer razburjeno, toda brez posebnega vznemirjenja vzel novico o umoru Franca Ferdinanda na znanje, ni slutil, da bo imel sarajevski atentat resne posledice. Borze so bile mirne. Dne 30. junija je slovelo borzno poročilo iz Berlina takole: »V mnenju, ki je že včeraj prevladovalo na odločilnih domačih in tujih borzah: da umor avstroogrškega prestolonaslednika ne bo povzročil kake globlje izpremembe političnih razmer, se ni pokazala nobena izprememba. Spet je prevladovala v poslih močna tišina, in stanje tečajev je označilo na splošno kot trdno. Večina izprememb je ostala v okviru enega odstotka.«

Ta dan sta bila načelnik generalnega štaba baron Conrad in minister vnanih zadev grof Berchtold že odločena, da napovesta Srbiji vojno. Conrad je trdil, da ne bo nikoli več dobiti prikladnejše prilike za vojno napoved. Berchtold, ki je bil

enakih misli, je naročil posebnemu odposlancu, naj dožene sokrivdo srbske vlade pri sarajevskem atentatu; zagotovil si je vojaško pomoč nemškega cesarja in je! na vse pretege obdelovati sivolasega cesarja Franca Jožefa, naj privoli v »majhno kazensko odpravo«, ki bo vrgla Srbijo ob tla. Stiri tedne se je štirinosemdesetletni stari upiral, da zaradi Franca Ferdinanda ne podpiše vojne napovedi; potem je odnehal. »Tako me še po smrti peha v vojno«, je rekel česar. Iz »male kazenske odprave« se je razvila velika vojna, ki je izbrisala avstroogrsko monarhijo z zemljevida in pomorila na milijone ljudi.

Sanje zarotnikov o veliki samostojni državi vseh Jugoslovanov so se uresničile. A tega zmagovalca ni čakal niti Danilo Ilić, ki ga je avstrijsko okrožno sodišče v Sarajevu obsodilo v smrt na vešalih, niti mladoletni zarotniki Princip, Grabež in Čabrinović, ki so v trdnjavi Terezinu na Češkem še pred koncem vojne umrli bedne mučeniške smrti. Po vojni so kosti zarotnikov izkopali, jih prepeleli v Sarajevo in jih tam položili v skupni grob.

Konec

FLY-TOX

V PLAVIH KANTAH

ubija

muhe, komarje in vso gomazen

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglašaji se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Jamomera
išče premoženje. Biti mora verzan v vseh jamomerskih poslih. Ponudbe pošljite s točnim popisom posejane prakse na Upravo rudnika Radin, Zivnice, Tuzla. 18653-1

Natakarice
in kuharico
sprejme za gasilski kongres gostilna Klemenčič, Krekov trg 11. 22239-1

Kleparskega pomočnika
takoj sprejme Kuruzar Martin, Klepar, Ljovid pri Kočevju. 22447-1

Pekovskega pomočnika
sprejme takoj, Jarc, Domžale. 22440-1

Krznarski pomočnik
dober delavec, dobi mesto pri J. Wanek, krznarstvo, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 9. 22443-1

Dobra šivilja
za krznarsko stroko, dobi mesto, J. Wanek, krznarstvo, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 9. 22442-1

Natakarice
za gasilski kongres in pivovarno
kuharico
perfektno v primorski kuhinji, sprejme takoj restavracija pri Levnu, Gospodarska 16. 22424-1

Hlapca
mladeža, močnega, sprejme takoj slaščičarna Morela, Igriška ul. 10, Ljubljana. 22429-1

Službe išče

Uradnik
z dolgoletno bančno prakso išče primerno zaposlitev. Ceni. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Zaposlitev«. 18684-2

Krojačica z obrtom
s prakso, srednjih let išče zaposlenja. Sla bi tudi k boljšim strankam na dom šival. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »15. avgusta«. 22441-2

Pekovski pomočnik
išče kakršnokoli službo. 200 din nagrade. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Peka«. 22425-2

Brivski pomočnik
dober in hiter delavec, želi takoj spremeniti službo. — Stane Kodrič, Poljanska 51. 22430-2

Vajenci (ke)

Učenca
poštenih staršev dobi ta kraj mesto v manufakturni trgovini v Ljubljani, ob lastni oskrbi. Ponudbe pod »Poštenost 2« na ogl. odd. Jutra. 22353-44

Pouk

Dekliški pensionat »NADJA«
bo odprt 1. septembra. Konverzacija v tujih jezikih Ljubljana, Cesta v Rožno dolino št. 14

Gojenke bodo imele v pensionatu stanovanje, hrano, sodobno vzgojo in konverzacija v angleščini, francosčini in nemščini. Zabeležite prospekte. Vsa torka in četrtki (izveniš praznike) se gojenke od 10. do 11. dopoldne lahko vpišejo v zavod in osebno dobe vse zaželenne informacije. 18729-1

Dragocenost

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah

ČERNE - juvelir, LJUBLJANA, WOLFOVA

Knjige

Brehm
ugodno naprodaj. Skoraj nov s slikami. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22454-8

Glasbila

Gramofon
Edison Bell, velik, s 70 ploščami in stojalom za plošče in gramofon zelo dobro ohranjen se proda Bolgarska 17-II., desno. 22221-26

Kupim

Bukove hlode
prima od 20 cm premera naprej kupim po najboljši dnevni ceni. Gumzej, Celje. 22399-4

Auto, moto

Harley Davidson
motorcikl s priklopo, za izredno nizko ceno, Horv 350 Sport, letošnji model, DKW Meister timuzine in več drugih vozov proda po likvidacijskih cenah DKW zastopstvo J. Loviš, Tyrseva cesta 35. 22293-10

Prodajam
ugodno pripraven poltovorni in mali osebni avto, oboja v prav dobrem stanju. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Polto-vornik«. 22210-10

Kapital

Hranilno knjižico
Kmetke posojilnice v Ljubljani z vlogo ca. 200.000 din prodam proti gotovini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Št. 2000«. 22322-1e

Hranilno knjižico
Kmetke posojilnice ljubljanske okolice kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Denar«. 22434-16

Lokali

Gostilno ali vinotoč
vzajem v najem 1. septembra. Posedujem lastno osebno pravico. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Prometna točka«. 22398-19

Trgovske lokale
takoj oddam na Tyrševi cesti 47b. Vse informacije daje vsak čas hišnik istotam. 18650-19

Lokal

v bližini Evrope, iščem. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22427-19

Stanovanje

odda

Dvosob. stanovanje
oddam 1. septembra. Cena 380 din. Dolenjska cesta 80, konec tramvaja Rudnik. 22455-21

Stirisobno

stanovanje
visokopritlično, kompletno, solčno, v vili, sredi mesta oddam 1. novembra. Poizve se: Puharjeva 12-I. 22438-21

Trisobno stanovanje

komfortno, oddam novembra v Pražakovi ulici št. 10. Vprašati pri hišnici. 22452-21

Stanovanje 2 sob

in pritlikin, oddam v bližini univerze. Vprašati: Salendrova 6-III. 22453-21

Stanovanja

išče

Enosob. stanovanje
po možnosti s kopalnico ali kabinetom za takoj ali 1. septembra iščeta dve osebi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalen dober plačnik«. 22395-21a

Stanovanje

dvosobno ali enosobno kabinetom, v strogem centru išče družina dveh oseb. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalen dober plačnik«. 22439-21a

INSERIRAJTE

V »JUTRU«

Sobo odda

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom, oddam. Rožna ul. 15. 22423-23

Sobo

opremljeno, manjšo, in snažno oddam z zajtrkom v centru mesta solidnemu gospodu za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 22450-23

Lepo sobo

oddam v središču mesta takoj solidni osebi. Mestni trg 17-II, vrata 8. 22451-23

Dijaške sobe

Dijaško stanovanje
za tretjeolca v Celju, iščem. Ponudbe z navedbo cene na podružnico Jutra v Celju pod »Tretje solce«. 22118-22a

Stanovanje in hrano

išče dijakinja tretjega razreda srednje šole, po možnosti pri družini, ki ima hčerko v višjem razredu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljša družina«. 22446-22a

Izgubljeno

Zapestna ura
otroška, se je našla. Dobi se pri blagajni Putnika. 22428-28

Dopisi

Medo
Prosim pridi nazaj! Meta. 22445-24

Razno

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo
zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH

Ljubljana

Poljanski nasip 4-6

Postojna — Svetižnanica

PREMOC

KOKS — DRVA

nudi

I. Pogačnik

BOHORICEVA 5.

Telefon 20-59.

Postrežba brezhibna.

INSERIRAJ

V »JUTRU«

KLIŠEJE

ENO

VEČBARVNE

JUGOGRAFIKA

SV. PETRA NASIP 23

Korespondenta

s perfektnim znanjem državnega in nemškega jezika

išče za takoj

veliko industrijsko podjetje. —

Prednost imajo korespondenti z znanjem angleškega in kakkega drugega jezika. — Pismene ponudbe s fotografijo pošljite na PUBLICITAS d. d. Zagreb, pod br. 53963

OLLA

"GUM"

PREIZKUŠENA IN

ZAHTEVANA od 1895 L

Oglasi v »Jutru« imajo

vedno največji uspeh!

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

Varna naložba denarja

Za znatno razširjenje nekega sigurnega tekstilnega podjetja v polnem pogonu se sprejemajo vloge po 10.000 din in več proti skupnemu zavarovanju na prvem mestu, obrestovanju in deljenju dobička. Bančna priporočila. — Ponudbe pod »Siguran uložak novca P - 5999« na Interreklam d. d., Zagreb, Masarykova ulica 28.

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«